

Ingrid Kvist Holm

Nytt sted, nytt språk og nytt system

En kvalitativ studie av hvordan foreldre som selv er født og oppvokst i et annet land opplever å være barnehageforeldre i Norge

Masteroppgave i likestilling og mangfold

Veileder: Guro Korsnes Kristensen

Medveileder: Sofia Moratti

Mai 2021

Ingrid Kvist Holm

Nytt sted, nytt språk og nytt system

En kvalitativ studie av hvordan foreldre som selv er født og oppvokst i et annet land opplever å være barnehageforeldre i Norge

Masteroppgave i likestilling og mangfold
Veileder: Guro Korsnes Kristensen
Medveileder: Sofia Moratti
Mai 2021

Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet
Det humanistiske fakultet
Institutt for tverrfaglige kulturstudier

Kunnskap for en bedre verden

Likestilling og mangfold

Læringsutbytte

Masterstudiet i Likestilling og mangfold har tre hovedtema:

1. Kvalifisere kandidatene til avansert arbeid relatert til kjønns-, likestillings- og mangfoldsproblematikk i næringsliv og offentlig virksomhet, i utredningsarbeid, i administrasjon, politikkutvikling, kunnskapsledelse og forskning
2. Kvalifisere kandidatene til å utføre systematiske undersøkelser gjennom kritisk tenking og analyse, og å kunne trekke kvalifiserte konklusjoner
3. Gi kandidatene inngående kunnskaper om sentrale teorier, begreper og analysemåter tverrfaglige kjønnsstudier

Kunnskaper

Masterkandidatene i likestilling og mangfold har

- avansert kunnskap om det tverrfaglige kjønnsforskningsfeltets sentrale teorier, debatter og kontroverser
- spesialisert innsikt i så vel historiske som samtidige endringsprosesser knyttet til likestilling og mangfold i det norske samfunnet, i lys av internasjonale og globale kontekster
- kunnskap på høyt nivå om hvordan kjønn som sosial og symbolsk kategori kan virke sammen med andre sosiale og symbolske kategorier og fenomener

Ferdigheter

Masterkandidatene i likestilling og mangfold kan

- identifisere og arbeide selvstendig med praktiske og teoretiske problemer knyttet til likestilling og mangfold i konkrete samfunnsmessige sammenhenger
- vurdere og benytte relevante metoder og teorier for undersøkelse og analyse av kjønn og eventuelt andre sosiale kategorier i spesifikke empiriske problemstillinger på en selvstendig måte
- analysere og forholde seg kritisk til problemstillinger knyttet til forståelser av kjønn, likestilling og mangfold på ulike samfunnsarenaer og derigjennom se og anvende flere tilnæringsmåter

Generell kompetanse

Masterkandidatene i likestilling og mangfold kan

- gjennomføre et selvstendig, avgrenset forsknings- og utredningsarbeid i tråd med gjeldende forskningsetiske normer
- anvende sine kunnskaper og ferdigheter på nye områder i tverrfaglig dialog med andre eksperter
- formidle resultater av eget faglig arbeid muntlig og skriftlig på en selvstendig måte både til eksperter og allmennhet

Sammendrag

Temaet for denne oppgaven er foreldreskap og foreldrerollen i en ny kulturell kontekst. Nærmere bestemt ser jeg på hvordan foreldre som selv ikke er født og oppvokst i Norge opplever det å ha egne barn i en norsk barnehage, og hva kan dette fortelle om deres forståelser av foreldreskap i en ny kulturell kontekst. Jeg ser på hvordan de snakker om barnehagens hverdagspraksiser, foreldresamarbeid, språk, kommunikasjon og fortellinger om tilpasning, forhandling og motstand. I politikken blir barnehagen omtalt som en av Norges største integreringsarenaer. Det å forske på utenlandsfødte foreldre, og få innsikt i deres fortellinger og forståelser av hvordan det er å ha barn i en norsk barnehage, vil kunne gi en innsikt i hvordan norske barnehager arbeider med det å være en av Norges fremste integreringsarenaer.

For å belyse dette temaet har jeg gjennomført kvalitative intervjuer med syv foreldre som er født og oppvokst i forskjellige land i Europa og Amerika. Foreldrene er i 30-40-årene, og har nokså omfattende erfaring med norske barnehager. Deres opplevelser, fortellinger, tanker og synspunkt har blitt analysert ved hjelp av tematisk og narrativ analyse.

I det første analysekapittelet utforsker jeg hvordan foreldrene snakker om barnehagens hverdagspraksiser, og hvordan tanker om barns beste uttrykker gjennom fortellinger om mat og utekultur i barnehagen. I dette kapittelet får se at mat ikke er noe enkelt knyttet til kultur, men et tema som handler om hvordan man oppdrar barnet, og hva foreldre mener er best for barn. Barnehagens krav til utetid kan også sees på som en enkel hverdagspraksis, men som kan skape usikkerhet og mange spørsmål hos utenlandsfødte foreldre.

I det andre analysekapittelet undersøker jeg temaene foreldresamarbeid, språk og kommunikasjon. Der tar jeg for meg foreldrenes fortellinger om hvordan de opplever foreldrerollen, og at språket blir en barriere for deltakelse og inkludering i barnehagens fellesskap. I studiens siste analysekapittel ser jeg på hvordan tilpasning, forhandlinger og motstand kommer til uttrykk i foreldrenes fortellinger om hverdagspraksiser og foreldresamarbeid, språk og kommunikasjon, og hvordan foreldrene forsøker å skape et godt foreldreskap ved å tilpasse seg barnehagen som system og dens regler/normer.

Abstract

The theme of this thesis is parenting in a new cultural context. More closely, I assess how parent who were not born and raises in Norway experience the fact of having their own children in a Norwegian kindergarten. Little research has been done on this target group, and therefore I seek to contribute to an increased understanding in this area. I will look at how foreign-born parents talk about Norwegians kindergartens everyday practices, cooperation, language and communication, and stories about adaptation, negotiation and resistance. I find reason to believe that researching foreign-born parents and gaining insight into their stories and understandings of what it's like to have children in a Norwegian kindergarten, could provide an indication of how Norwegian kindergartens work to achieve the goal of being one for Norway's foremost integration arenas.

The empirical data in this thesis is based on qualitative interviews whit seven parents born and raised in countries in Europe and USA. They are between the ages of 30-40s and have good experience with Norwegian kindergartens. Their experiences, stories, thoughts and perspectives have been analyzed through a thematic and narrative analysis.

The analysis firstly I explore how parents talk about kindergartens everyday practices, and how parent's thoughts about children's best are expressed through stories about the Norwegian food and outdoor culture. In this chapter we will see that food is not some simply theme related to culture, but a topic that is important to raise children. The kindergarten's requirements for outdoor time can also be seen as a simple everyday practice, but which can create uncertainty and many questions for foreign-born parents.

In the second analysis chapter, I explore the topics of cooperation, language and communication. There I consider the parents' stories about how they experience the parental role, and the fact that language becomes a barrier to participation and inclusion in the community. In the study's last analysis chapter, I look at how adaptation, negotiation and resistance are expressed in the parents' stories about everyday practices and parent collaboration, language and communication. I look at how parents try to create good parenting by adapting to the kindergarten as an organization, its rules / norms and everyday practices.

Forord

Å skrive denne masteroppgaven har vært en spennende og ikke minst lærerik reise. Det er mange som må takkes for at jeg har kommet i mål.

Jeg vil starte med å takke de syv foreldrene som takket ja, og tok seg tid til å snakke med meg. Takk for at dere var villig til å gi meg et innblikk i deres fortellinger, erfaringer og meninger om hvordan det har vært for dere å komme til ett nytt land som barnehageforeldre. Uten deres åpenhet og mot til å stille som informant, hadde det ikke vært mulig for meg å gjennomføre studien. Jeg vil igjen si tusen takk.

Tusen takk til min hovedveileder Guro Korsnes Kristensen og min biveileder Sofia Moratti for god hjelp og støtte. Dere har kommet med mange gode innspill som har både gitt meg ny faglig kunnskap og motivasjon.

Jeg vil også takke mine venninner som har vært med på å berolige meg, og som jeg har kunne dele tanker og erfaringer med. Det å ha venninner som er i samme situasjon som en selv er gull verdt når man er i en slitsom periode, eller når en trenger litt ekstra inspirasjon.

Ingrid Kvist Holm

NTNU, 2021

Innhold

1	Innledning	12
1.1	Bakgrunn og valg av tema	12
1.2	Tidligere forskning	13
1.2.1	Foreldre i en ny kulturell kontekst	14
1.3	Formål og problemstilling	16
1.4	Oppgavens struktur	16
2	Teori.....	18
2.1	Kultur.....	18
2.2	Identitet	19
3	Metode.....	21
3.1	Kvalitative intervju	21
3.1.1	Gjennomføring av intervjuene	22
3.2	Intervjuguide.....	23
3.3	Rekruttering og utvalgsstrategi	24
3.4	Min rolle som forsker.....	25
3.4.1	Personvern og forskningsetikk	25
3.4.2	Validitet.....	26
3.4.3	Reliabilitet.....	26
3.5	Analytisk grep.....	27
3.5.1	Analyseprosessen.....	27
4	Fortellinger om barnehagens hverdagspraksiser	30
4.1	Mattilbudet i norske barnehager og brødets sentrale posisjon	30
4.2	Utekultur i barnehagen	34
4.3	Oppsummering	36
5	Foreldresamarbeid, språk og kommunikasjon.....	38
5.1	Første møte med barnehagen og språkforskjeller	39
5.2	Foreldresamarbeid «basis for meg for å føle meg trygg».....	41
5.3	Å være forelder i en ny kulturell kontekst	42
6	Fortellinger om tilpasninger, motstand og forhandlinger.....	46
6.1	Tilpasning	46
6.2	Forhandling og motstand	48
6.3	Oppsummering	49
7	Avslutning	50
	Referanser	53
	Vedlegg.....	57

1 Innledning

1.1 Bakgrunn og valg av tema

I min masteroppgave undersøker jeg hvordan det er å være barnehageforelder i et annet land enn det man selv er oppvokst i. Jeg er interessert i foreldrenes fortellinger om hvordan de opplever foreldreskapet i en ny kulturell kontekst, og hvordan møte med nye systemer og kulturer utfordrer deres syn på forelderrollen og det gode foreldreskapet. Barnehagen er ikke bare en integreringsarena for barna, men også for deres foreldre (Andenæs, 2012). Jeg vil derfor undersøke hvordan utenlandsfødte foreldre opplever sin plass i norske barnehager, og hvordan de forholder seg til en hverdag som i stor grad er preget av norsk kultur og tradisjon.

Dagens barnehage er preget av at barna, familiene og personalet er ulike med hensyn til nasjonalitet, livssyn og sosiokulturelle verdier (Glaser, 2018). Med andre ord er dagens barnehage preget av mangfold og variasjon. Gjervan, Andersen & Bleka (2012) peker også på at norske barnehager og skoler har hatt en tradisjon for en monokulturell pedagogisk forankring, som vil si at man har tatt norsk språk, kultur og tradisjon som utgangspunkt. I dag er den monokulturelle barnehagen erstattet av den flerkulturelle barnehagen (Glaser, 2018; Gjervan et al, 2012). I dag er kulturelt mangfold en naturlig del av barnehagehverdagen, som vil si at det flerkulturelle ikke kommer som et tillegg i barnehagens ordinære virksomhet (Gjervan et al, 2012). Foreldrene i dagens barnehager representerer ulike alder, kjønn, verdisyn, nasjonalitet og kulturell klasse. Det norske samfunn bygger på en ide om at individuelle ønsker og behov skal balanseres med en gruppes ønsker og behov. I barnehagen kan dette være spesielt utfordrende når en som barnehagelærer skal imøtekomme foreldrenes spesielle ønsker for sitt barn og samtidig ivareta et allment hensyn til barnegruppen. I barnehagen skal det være en balanse mellom hensynet til foreldrenes oppdragermandat, barnehagens samfunnsmandat og hensynet til barns beste (Glaser, 2018).

I det flerkulturelle norske samfunnet har barnehagen en viktig integreringsoppgave (Regjeringen, 2018). Som vil si at barnehagen er et viktig tiltak for å få utenlandsfødte foreldre og deres barn til å integrere seg (Sandgrind, 2017). Barnehagen er en stor arena for å etablere gode norskkunnskaper før skolestart, samt for å bygge sosial kompetanse. Barnehagen er også et viktig tiltak for å få utenlandsfødte foreldre og deres barn til å integrere seg (Sandgrind, 2017). Barnehagen er en offentlig tjeneste, og er en offentlig organisasjon som skal gi like muligheter til alle (Meld. St. 6, 2012-2013). En viktig del av integreringsarbeidet er å få barn og unge til å bli en del av små og store fellesskap i det norske samfunnet. Under integreringskonferansen i 2019 trekker Jan Tore Sanner fram at gode barnehager og skoler en viktig rolle for å oppnå et godt integreringsarbeid (Sandgrind, 2019).

Ifølge statistisk sentralbyrå (2019) går det i dag ca. 270 000 barn i barnehagen, der ca. 50 000 av dem er minoritetsspråklige. Det er en 16% økning av minoritetsspråklige i barnehagen fra 2015 til 2019. Det vil si at barnehagen med årene blir en større arena hvor forskjellige kulturer møtes, og stadig flere barn vokser opp i Norge med foreldre

som selv er oppvokst med en annen kultur. For de ansatte i barnehagen betyr dette at de vil trenge ny og bedre kunnskap om hvordan de skal møte utenlandsfødte foreldre. Tidligere forskning viser at ansatte i barnehage synes det er vanskelig å skape et nært samarbeid med utenlandsfødte foreldre, fordi barnehageansatte i Norge har for liten kunnskap om foreldre som ikke er født og oppvokst i Norge (Sønsthagen, 2018; Sandgrind, 2016; Lauritsen, 2011). I rammeplanen står det at barnehagen skal være et sted for alle, der man skaper relasjoner og kulturer møtes (Kunnskapsdepartementet, 2017). For å vise hvordan den «nye» situasjonen er for foreldrene, stiller jeg i denne studien spørsmål om hvordan foreldre som selv er født og oppvokst i et annet land opplever å være barnehageforelder i Norge.

For å kunne svare på dette spørsmålet har jeg intervjuet syv utenlandsfødte foreldre som er født og oppvokst i et annet land enn Norge. Foreldrene har flyttet til Norge frivillig i forbindelse med kjærlighet, jobb og utdanning. Informantene har gode engelskkunnskaper og har bodd i Norge mellom 3-5 år, og har god erfaring med norske barnehager. Utvalget omfatter foreldre fra Europa og Amerika. Jeg har rekruttert informanter gjennom en facebook-gruppe på ca. 600 medlemmer der medlemmene er internasjonale mødre som bor i Trondheim. Jeg har også benyttet meg av snøballmetoden for å få et bredere utvalg av informanter da jeg også var interessert i å intervju fedre. Utvalget åpner for å diskutere hvordan utenlandsfødte foreldre opplever foreldreskapet i en ny kulturell kontekst. Til analysearbeider har jeg hentet inspirasjon både fra tematisk analyse og narrativ analyse, hvilket betyr at min tilnærming til materialet har vært å se på hvilke temaer informantene orienterer sine erfaringer rundt og hvordan disse temaene fortelles frem.

Å undersøke utenlandsfødte foreldres opplevelser av hvordan det er å ha egne barn i en norsk barnehage, og hvordan de opplever foreldreskap i en ny kulturell kontekst, er nyttig og viktig da barnehagen er en samfunnsarena som angår svært mange, og de aller fleste foreldre. Barnehagen er også en arena der ulike kulturer møtes, og dermed en arena med ulike syn på foreldreskap, barns behov og barns beste. I analysen vil jeg se nærmere på hovedtemaene hverdagspraksiser, språk, foreldresamarbeid, språk og kommunikasjon, tilpasninger, forhandlinger og motstand. Målet med analysen er å finne ut av hvordan disse temaene knyttes til foreldrediskurser og integreringsdiskurser i det norske samfunnet.

Jeg har gjennom denne studien vært drevet av min personlige interesse for temaet, da jeg selv er utdannet barnehagelærer og er interessert i hva som hender når kulturer møtes i barnehagen. Jeg er også nysgjerrig på hvordan foreldrene med en annen bakgrunn opplever det å ha egne barn i en norsk barnehage. Tidligere forskning viser at det i norsk sammenheng så langt er gjort få studier som bygger på intervjuer med utenlandsfødte foreldre (Smette og Rosten, 2019; Aarset og Sandbæk, 2009).

1.2 Tidligere forskning

For å kunne få et innblikk i hvordan feltet ser ut i dag er det vesentlig å presentere tidligere forskning. I denne delen presenterer jeg en oversikt over tidligere forskning som omhandler utenlandsfødte foreldre og de temaene som danner grunnlaget for denne masteroppgaven. Tidligere forskning viser at det er gjort lite forskning på utenlandsfødte foreldre, det er først nå i de senere årene det har blitt gjennomført intervjuer som tar

utgangspunkt i utenlandsfødte foreldres perspektiver (Smette & Rosten, 2019; Kalkman, 2019; Sønsthagen, 2018).

Barnehagen er ikke bare en viktig integreringsarena for barna, men også for foreldrene. Andenæs (2012) skriver at foreldregrupper og personalgruppen er i jevn dialog, og kontinuerlig forhandler daglig om hvordan det enkelte barn skal forstås. Et slikt samarbeid kan bidra til at både personalgruppen og foreldregruppen blir bedre kjent med hverandre (Andenæs, 2012). En slik ramme gjør at barnehagen opprettholder sin status som en samfunnsinstitusjon der både voksne og barn kan møtes på tvers av kulturell, økonomisk og sosial bakgrunn. Når mennesker med ulik bakgrunn kommer til barnehagen, åpner dette rom for at både barn og voksne kan lære av hverandre (Andenæs, 2012).

Anne Dyrbeck skrev i 2013 en masteroppgave i spesialpedagogikk ved NTNU, pedagogisk Institutt, om hvordan innvandrerforeldre opplever samarbeidet med personalet i norske barnehager. Barnehagen anses som det første steget inn i det norske utdanningsløpet og i tillegg til en inkluderingsarena. For mange barn og foreldre er barnehagen det første møte med det norske samfunnet (Dyrbeck, 2013). Barnehagens ansatte er forpliktet til å inngå samarbeid med barnas foreldre eller foresatte, det understrekes både i barnehageloven (2005) og forskrift om rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver (2017). «Barnehagen skal i samarbeid og forståelse med hjemmet ivareta barnas behov for omsorg og lek, og fremme læring og danning som grunnlag for allsidig utvikling» (Barnehageloven, 2005, §1). Foreldre har en rett til å medvirke i barnehagen, dette gjelder uansett forutsetning, bakgrunn og tilhørighet. Personalet skal være villige til å se, høre og prøve å forstå det mangfold av erfaringer, meninger og kulturer som alle familier i barnehagen representerer. Det er viktig at barnehagen arbeider med å ha gode holdninger til andre kulturer og ikke kategorisere det inn i oss og dere (Eide & Winger, 2006).

Det som er presentert av tidligere forskning gir inntrykk av at forskning på barnehageforeldre som ikke er født og oppvokst i Norge er noe som er gjort lite av. Dette tyder på at dette er et felt der det trengs mer forskning. I tillegg er det mange studier som tar for seg en gruppe mennesker, som eksempelvis Anne Grethe Sønsthagen (2018) som skriver om somaliske mødre. Jeg skal imidlertid ikke skrive om somaliske mødre i min masteroppgave, men jeg syns artikkelen til Sønsthagen (2018) er et viktig bidrag innenfor forskningen om foreldre som ikke er født og oppvokst i Norge. Til forskjell fra denne studien tar Sønsthagen (2018) bare for seg somaliske mødre. Jeg vil i denne studien inkludere både mødre og fedre fra ulike verdensdeler.

1.2.1 Foreldre i en ny kulturell kontekst

Selv om det nå begynner å bli ganske mange tiår siden utenlandsfødte foreldre hadde egne barn i norske barnehager, er det først de siste årene dette har blitt et tema i forskningen. I hovedsak har imidlertid denne forskningen rettet seg mot barnehageansattes opplevelser og perspektiver på hvordan det er å møte utenlandsfødte foreldre. Sønsthagen (2018) skriver i sin artikkel «jeg savner barnet mitt» møter mellom somaliske mødre og barnehagen, at barnehageansatte trenger ny og bedre kunnskap om hvordan de skal møte utenlandsfødte foreldre. Sønsthagen (2018) peker på at den generelle, allmenne kompetansen er god hos barnehagelærere i Norge, men når det kommer til det teoretiske perspektivet og praksis har det være lite tilpasset barn og foreldre med minoritetsspråklig bakgrunns behov. Et viktig funn i Sønsthagen (2018) sin

forskning er at barnehageansatte i Norge har for lite kunnskap om møte med utenlandsfødte foreldre, som fører til usikkerhet og utfordringer for barnehageansatte når det kommer til å skape et nært samarbeid.

Studien til Anne Grethe Sønsthagen (2018) forsker imidlertid også på foreldrene. Hun undersøker hvordan somaliske mødre etablerer og utvikler tillit til norske barnehager og hvordan opplever de sitt samarbeid med de ansatte? På bakgrunn av en stor økning av barn med minoritetsspråklig bakgrunn i barnehagen, skriver Sønsthagen (2018) om viktigheten av å undersøke hvordan denne foreldregruppen forholder seg til barnehagen. Målet til Sønsthagen er at hennes undersøkelse skal løfte fram stemmen til mødre med minoritetsspråklig bakgrunn, men samtidig bevisstgjøre pedagoger om hva som er viktig i prosessen med å etablere og utvikle et tillitsforhold til disse mødrene.

Artikkelens hensikt er å finne ut av hvordan somaliske mødre opplever samarbeidet med personalet og hvordan de etablerer og utvikler tillit til norske barnehager. Det Sønsthagen (2018) trekker frem som et viktig poeng i sin analyse er viktigheten av at pedagoger tar seg tid og åpner opp for ærlige og gjensidig kommunikasjon. Ut ifra undersøkelsene om mødrenes perspektiver og pedagogenes fortellinger, peker Sønsthagen (2018) på at mødrene er i en konstant forhandlingsprosess mellom sin egen bakgrunn og kultur og barnehagens innhold. Artikkelen viser at pedagogene bør ta seg tid til å snakke med hver enkelt forelder om deres ønsker, behov og syn (Sønsthagen, 2018).

Noe forskning finnes det imidlertid også på foreldrene. En slik studie er Smette og Rosten (2019) undersøkelse av hvordan det er å være foreldre og minoritet i Norge. Rapporten er skrevet på oppdrag fra Barne- og, ungdoms- og familiedirektoratet, som ønsker forskningsbasert kunnskap om hvordan fedre og mødre i etniske og religiøse minoriteter praktiserer og opplever sitt foreldreskap i Norge (Smette & Rosten, 2019). Rapporten handler om hvordan foreldre som tilhører en etnisk eller religiøs minoritet opplever det å oppdra barna sine i Norge. Til tross for at minoritetsforeldres kulturelle praksis endres og blir lik majoriteten, kan foreldrene oppleve at de betraktes som annerledes. Foreldre kan blant annet oppleve at andre gir dem merkelappen minoritet, og stiller spørsmålsteget ved både deres egen og deres barns tilhørighet til majoritetssamfunnet. Dette kan tolkes som at minoritetens tilhørighet er betinget av majoritetens blikk (Smette & Rosten, 2019). Det empiriske materialet i studien er 32 intervjuer med foreldre med ulike forutsetninger og posisjoner i det norske samfunnet. Utvalget inkluderer flyktninger, andregangsgenerasjons innvandrere, nyankomne arbeidsinnvandrere og majoritetsnorske medlemmer av kristne trossamfunn utenfor den norske kirke.

Det overordnede temaet for analysen er hvordan spenninger mellom kulturell forankring og barns selvbestemmelse erfares og fortolkes fra minoritetsforeldres perspektiv. Rapporten tar for seg familien levekår og ressurser i nabolag og lokalmiljø som en ramme for foreldrepraksis (Smette & Rosten, 2019). Smette og Rosten (2019) beskriver i denne sammenheng at foreldre er avhengig av sosiale relasjoner og nettverk, grunnet at foreldreskap utøves også i stor grad på sosiale arenaer utenfor hjemmet.

Rapporten analyserer ulike måter minoritetsfamilier kommer i kontakt med det offentlige hjelpeapparatet på. Som for eksempel barnevernet, skole og barnehage. Her peker Smette og Rosten (2019) på et funn som sier noe om hvordan foreldrene møter hjelpeapparatet. Når foreldrene har tro på seg selv som foreldre, kan det redusere

barrierer mot å kontakte hjelpeapparatet (Smette & Rosten, 2019). Studien viser at minoritetsforeldre strever med en rekke ulike problemstillinger som knytter seg til det å være forelder i en minoritetskontekst. Smette og Rosten (2019) skriver imidlertid at det finnes lite forskning på foreldreskap i etniske og religiøse minoriteter i en norsk kontekst. Derfor trengs det mer kunnskap som kan få frem variasjon i erfaringer og oppfatninger mellom ulike minoritetsforeldre, men også mellom ulike grupper i majoritetsbefolkningen.

1.3 Formål og problemstilling

Oppgavens formål er å forske på hvordan utenlandsfødte foreldre opplever det å ha egne barn i en norsk barnehage. Jeg vil med min oppgave bidra med kunnskap om kulturmøter, foreldreskap, oppdragelse, og ulike forståelser av hva barn trenger. Og hvilke betydning og verdi dette har for utenlandsfødte foreldre i barnehagen. Imidlertid vil jeg også bidra med kunnskap som kan være nyttig for barnehageansatte i prosessen med å etablere og utvikle et godt foreldresamarbeid med alle foreldre i barnehagen. Som nevnt er det få studier som bygger på utenlandsfødte foreldres fortellinger om hvordan det er å være foreldre i en annen kulturell kontekst. På bakgrunn av temaets relevans og interesse har jeg utarbeidet følgende problemstilling;

- «Hvordan opplever foreldre som selv er oppvokst i et annet land å være barnehageforelder i Norge, og hva kan dette fortelle oss om barnehagen som en arena for kulturmøter og forhandlinger om kulturelle forståelser?»

Til å belyse problemstillingen har jeg utarbeidet to forskningsspørsmål;

- Hvorvidt og eventuelt hvordan ser utenlandsfødte foreldre sin egen kulturelle bakgrunn som et hinder eller en ressurs i forbindelse med deres rolle som barnehageforelder?
- I hvilke sammenhenger tematiseres kulturell forskjellighet og hvordan forholder foreldrene seg til denne opplevde forskjelligheten?

1.4 Oppgavens struktur

Hittil har jeg gått igjennom bakgrunn og aktualitet, gjort rede for tidligere forskning og presentert problemstillingen og forskningsspørsmålet for oppgaven. Nå vil jeg legge frem struktur for resten av oppgaven:

- **Kapittel to** redegjør for studiens teoretiske rammeverk. Her tar jeg opp kulturbegrepet og integreringsbegrepet. Det er hovedvekt på de aspektene som anses som relevant for min oppgave. Teorien jeg har valgt å presentere vil fungere som et utgangspunkt for oppgavens tre analysekapitler.
- **Kapittel tre** tar for seg en presentasjon av metoden som er benyttet, med en introduksjon av tematisk og narrativ analyse.
- **Kapittel fire** er det første av de tre analysekapitler, og tar utgangspunkt i hvordan utenlandsfødte foreldre snakker om to av norske barnehagers hverdagspraksiser, knyttet til mat og utekultur.
- **Kapittel fem** er det andre analysekapittelet som gir en analyse av informantenes opplevelser av foreldrerollen knyttet til foreldresamarbeid, språk og kommunikasjon.

- **Kapittel seks** tar for seg hvordan tilpasning, forhandling og motstand eventuelt har kommet til uttrykk gjennom deres fortellinger.
- **Kapittel syv** er oppgavens avslutning. Her diskuterer jeg og drøfter funn i lys av tidligere forskning og den teorien som er benyttet.

2 Teori

Når jeg skal undersøke utenlandsfødte foreldres fortellinger om hvordan det er å ha egne barn i en norsk barnehage, kommer jeg inn på foreldrenes opplevelser av egen og andres identitet og posisjon i samfunnet. For å kunne utforske dette trenger jeg noen teorier om kultur og identitet.

2.1 Kultur

Ettersom informantene mine har vokst opp i et annet land enn der de nå bor og har barnehagebarn, kan en kanskje forvente at de har en annen kulturell bakgrunn som får betydning for hvordan de opplever hverdagslivet, foreldreskap og syn på barn. Nettopp derfor er kultur et viktig begrep for denne oppgaven. Foreldrene jeg har intervjuet har med seg en annen kultur, som innebærer andre livsformer og handlingsmønstre. Informantene oppdrar sine egne barn i en norsk kulturell kontekst, og forståelser av både norsk kulturarv og tradisjoner, og norskhet i seg selv blir dermed et viktig tema i analysen.

Kultur er et begrep som kommer med mange betydninger, og kulturforståelse kan handle om mye. Ifølge Eriksen og Sajjad (2016) blir kulturbegrepet mer eller mindre et synonym for begrepet samfunn når vi snakker om «fremmede kulturer». Når vi skal snakke om forholdet mellom mennesker med forskjellig kulturell bakgrunn, er det nødvendig å vite nøyaktig hva vi snakker om (Eriksen og Sajjad, 2016). Et samfunn blir av Eriksen og Sajjad (2016) definert som et system av roller, plikter og relasjoner mellom mennesker som er omfattende nok til at de fleste innbyggerne får tilfredsstilt de fleste av sine behov i det samfunnet de lever i. Kultur blir definert som de tanker, kunnskaper og ferdigheter mennesker har tilegnet seg som medlem av et samfunn (Eriksen og Sajjad, 2016). Kultur kan altså regnes som summen av alle de forskjellige erfaringene, meninger og verdier hvert enkelt individ har med seg. Norge har idag ikke en felles kultur, da dagens moderne samfunn består av store kulturelle forskjeller, som vil si at vi lærer forskjellige ting, og ser på verden på ulike måter. Som kjent har det de siste årene bosatt seg mange tusen utlendinger i Norge, som både spiser annen mat og snakket et annet språk. Mange av de som flytter til Norge lærer seg det norske språket og må endre på sin livsstil (Eriksen og Sajjad, 2016).

Sørensen, Høystad, Bjurström & Vike (2008) beskriver ulike forståelser av kulturbegrepet som; det å være, det å kunne, det å ha og det å gjøre. Gullestad (2002) tolker de ulike betydningene av kultur på denne måten: Kultur kan handle om populærkultur og finkultur, og musikk og kunstverker. Kultur kan også handle om livsformer og handlingsmønstre. Som nevnt definerer forskerne ved Nasjonal kompetanseenhet for minoritetshelse, Eriksen & Sajjad (2016) definerer derimot begrepet kultur som de ferdigheter, oppfatninger og væremåter personer har tilegnet seg som medlemmer av et samfunn, som kontinuerlig vedlikeholdes og forbedres i kraft av møtet mellom andre menneske. Eriksen og Sajjad (2016) hevder også på lik linje med Gullestad (2002) og Sørensen et al (2008) at det er nødvendig at kulturbegrepet har flere ulike betydninger. Jeg vil i denne oppgaven bruke begrepet kultur til å sette søkelyset mot hvordan utenlandsfødte foreldre snakker om kulturmøtene i norske barnehager.

2.2 Identitet

Identitet er tett knyttet til kultur, og jeg går ut ifra at mine informanter har en identitet som er knyttet til bakgrunn, men også en identitet som er knyttet til at de har flyttet fra sitt hjemland, og dermed har opplevd å være ny i ett land. Informantene har også en identitet knyttet til det å være forelder. Jeg skriver om begrepet identitet i denne oppgaven fordi barnehagen er i følge Vendenbroeck, Roets & Snoec (2009) en interessant plass å undersøke interaksjonene mellom intimiteten i familielivet og offentlige domene, der sammenhengen mellom identiteter og flere tilhørigheter blir skapt.

Identitetsspørsmålet er idag blitt veldig relevant ettersom de tradisjonelle genser forsvinner. En viss nasjonalitet som et menneskes eneste identitet er ikke lenger tilstrekkelig, da mennesker er mer og mer knyttet til hverandre, både geografisk og språklig. Derfor er det viktig å velge riktig identitet i riktig øyeblikk (Chambon, 2015). Identitet kan endres i samhandling med andre og en kan vektlegge ulike sider ved ens identitet ut ifra hvilken situasjon en befinner seg i (Aasen, 2012, Chambon, 2015). Ved å benytte seg av den identiteten som er nyttig i en bestemt situasjon skapes en forbindelse med andre mennesker ved å finne likhet mellom seg selv og andre (Chambon, 2015).

Identitet blir beskrevet som det settet av meninger som bestemmer hvilke roller en person har mulighet til å ha. Hvilke sosiale kategorier individet hører til, og de individuelle karakteristikker er det som gjør et menneske unik (Stets og Burke, 2000 & 2014, Aasen, 2012). Sosial identitet er de forventningene et individ har som medlem av en sosial kategori, som for eksempel etnisitet og hvilke næringsveier et individ er oppvokst med. Den sosiale identiteten handler derfor om hvordan individet identifiserer seg med andre mennesker (Stets & Burke, 2000 og 2014). Psykologen Erik Erikson utviklet teorien om ulike stadier i utviklingspsykologien, der mennesket blir forstått som et sosialt vesen som utvikler seg sammen med andre mennesker innenfor et samfunn, historisk, kulturell og økonomisk tidsalder. Denne teorien bygger på at mennesket er født inn i et bestemt samfunn, i en bestemt gruppe, med bestemte kulturelle holdninger og normer. Disse ulike faktorene har betydning for individets fysiske, psykiske, sosiale, kulturelle, økonomiske og religiøse utvikling (Jerlang, 2000).

Identitet er viktig for å danne et samfunn, og kan sammenlignes med en verktøykasse. I verktøykassen finnes ulike kombinasjoner av flere identiteter som er unike for hvert enkelt menneske (Chambon, 2015). Identitet kan brukes til å ekskludere, men det er mer nyttig å bruke identiteten sin til å inkludere andre mennesker. Kommunikasjon er et viktig verktøy innenfor identitet fordi det er viktig å kunne kommunisere når en skal sosialisere seg med ukjente mennesker (Chambon, 2015). Mennesker migrerer ofte til de store byene, til større befolkning, og man blir sjeldnere der vi blir født eller hvor foreldrene våres kommer fra. Idag har mennesker bedre utdanning enn noen gang, og vi kan selv velge hvor vi vil bo. Derfor har det idag blitt et vanlig behov for oss mennesker å hjelpe andre mennesker å generere identitet som gjør at de lettere kan koble seg til andre mennesker (Chambon, 2015). Idag handler identitet om hva du selv velger, og hvem du selv ønsker å være, mens før i tiden handlet identitet om hvilket fellesskap man var en del av (Sørensen, Høystad, Bjurström & Vike, 2008).

Vår identitet er resultatet av den kulturen vi er vokst opp i, den utdannelsen vi har tatt, vennene vi har valgt, de positive og negative opplevelsene som har preget oss og det

som har påvirket oss. Denne blandingen av identiteter er det som definerer oss som individer, og spiller inn på hvordan vi samhandler med andre mennesker. Om man flytter til et annet land der man ikke er født og oppvokst må man ha tilstedeværelse for å føle tilhørighet og for å knytte et bånd til de innbyggerne som bor i det landet en flytter (Chambon, 2015). En persons identitet er i en ekstra sårbar situasjon ved forflytning fra et land til et annet. For å beskrive hva som skjer i en slik forflytningsprosess har Chambon (2015) brukt tre elementer; *dele, tilpasse og tilhøre*.

Tilpasning

Et menneske som flytter til et nytt land som allerede har utdanning eller kommer fra et hjem der man er vant til å være aktiv deltagende i et samfunn, vil det være naturlig å søke en aktiv deltakelse i sitt nye hjemland (Fangen, 2006). Ifølge Chambon (2015) er integrasjon en prosess der man opprettholder individualitet mens man tilpasser seg for å holde seg relevant eller i live i det nye landet man nå bor i. Tilpasning er en dialektisk bevegelse mellom det å bli kjent med det nye og samtidig bevare sin egen identitet. Når et menneske flytter til et land hvor man ikke er født eller oppvokst, handler tilpasning om å skape plass for det nye, uten å miste seg selv og sin identitet (Chambon, 2015). Noen ønsker likevel å bevare sin opprinnelige etniske identitet og ønsker heller aldri å integrere seg for fullt. Andre ønsker å assimilere seg og deres etniske identitet endres tilsvarende i retning det norske (Rotheram & Phinney, 1987).

Tilhørighet

Tilhørighet og identitet er to begreper som går hånd i hånd. Tilhørighet handler om å ha en identitet og identitet handler om å ha tilhørighet. Tilhørighet forteller oss hvem vi er, og hvilke oppfatninger vi har av andre mennesker. Hvem er vi egentlig versus som andre vil at vi skal være er et grunnleggende eksistensielt spørsmål som vi mennesker stiller oss selv. Vår identitet og tilhørighet påvirkes av våre erfaringer, relasjoner og vårt miljø. Vi kan ha tilhørighet til et sted og/eller en sosial og/eller kulturell gruppe (Rebni, 2015).

Dele

Å ha noe identisk eller ha en identitet kan bare skapes gjennom deling. For innfødte mennesker som har sine vaner og sosiale nettverk, er det ikke alltid lett å dele. For nykommere er det vanskelig å sette seg inn og kjenne alle reglene til det nye landet de har flyttet til (Chambon, 2015). Eksempelvis kan deling i barnehagen være informasjon om barnehagens dagsrytme og barnehagens innhold og oppgaver.

I denne studien skal jeg bruke teorien om identitet for å vise hvordan informantene forholder seg til et nytt hjemsted, et nytt system og nye normer og regler. Jeg vil også bruke teorien om identitet til å vise hvordan tilpasning, tilhørighet og deling kommer til uttrykk i foreldrenes fortellinger, og hvordan de konstruerer sin kulturelle bakgrunn i en ny kulturell kontekst.

3 Metode

Metode er et viktig verktøy som hjelper oss med å samle inn, organisere og tolke forskjellig type data. Metode kan bli sett på som både en fremgangsmåte og et redskap til hvordan man ønsker å få svar på ulike spørsmål, eller til å søke ny kunnskap innenfor et område (Dalland, 2017; Larsen, 2007).

3.1 Kvalitative intervju

Denne oppgaven baserer seg på en kvalitativ studie som innebærer at jeg er interessert i å finne ut av og forstå de tolkningsrammene som utenlandsfødte foreldre har i forhold til deres erfaringer, forventninger, meninger og inntrykk av den norske barnehagen. Studien er basert på intervjuer med syv utenlandsfødte foreldre som har hatt barn i en norsk barnehage i minst to år. Intervju som metode har gjort at jeg har fått fylldige og omfattende kunnskaper om hvordan utenlandsfødte foreldre opplever sin livssituasjon, og hvilken perspektiver og synspunkter de har på temaet intervjuet har handlet om (Thagaard, 2018).

Jeg har gjennomført kvalitative intervjuer, som beskrives som en samtale mellom forsker og informant med hensikt om å samle inn omfattende informasjon om deres kunnskaper, erfaringer og synspunkter (Thagaard, 2018). Målet mitt for intervjuene har vært å få fylldige og detaljerte beskrivelser fra informantenes holdninger, følelser, forståelser, meninger og erfaringer knyttet til den norske barnehagen.

Jeg har benyttet meg av Rubin & Rubin (2012) sitt perspektiv på kvalitative intervju, responsive interviewing, som betyr at intervjusituasjonen er basert på at intervjuer og intervjupersonen utvikler et tillitsforhold. Tillit skapes ved å etablere en vennlig atmosfære, som jeg har gjort ved å ikke stille konfronterende spørsmål og la informanten snakke fritt uten å bli avbrutt. Jeg har gjennomført alle intervjuene over telefon med hensyn til de nasjonale smittevernstiltakene i forbindelse med COVID-19. Uten denne pandemien ville jeg ha gjennomført intervjuene hjemme hos informantene eller på avtalt plass. Siden jeg har hatt intervjuene på telefon, skapte jeg en vennlig atmosfære ved å formulere spørsmålene på en tydelig og forståelig måte, samt å vise at jeg lytter til det de sier ved å respondere verbalt. På denne måten fikk informanten mer kontroll over utviklingen av intervjuet.

I likhet med alle andre metoder for datainnsamling, har intervju også flere styrker og svakheter. Potensielle svakheter med denne metoden er at man må passe på hvor mye informasjon som blir gitt om prosjektet. Gir intervjueren for mye informasjon kan informantens atferd påvirkes (Thagaard, 2018). Det er imidlertid også viktig å reflektere over hva informert samtykke vil innebære, både for meg som forsker og for personene jeg intervjuer. Informert samtykke gir oss rom for å reflektere utfordringene som blir forutsatt gjennom forskningsprosessen. Jeg har brukt kvalitativt intervju fordi jeg ønsker å undersøke utenlandsfødte foreldres fortellinger om hvordan de opplever å være barnehageforeldre i et land de selv ikke er født og oppvokst, samt deres tolkning og forståelse av studiens tema. Jeg er derfor interessert i å finne ut av hvilke mening som ligger til grunn for deres tolkninger og forståelser (Jacobsen, 2015).

3.1.1 Gjennomføring av intervjuene

Grunnet smittevernstiltakene i forbindelse med COVID-19, har jeg benyttet meg av telefonintervju. Telefonintervju er hensiktsmessig når man av praktiske eller økonomiske grunner ikke kan møte informantene (Tjora, 2012). Thagaard (2018) beskriver denne type intervju som «synkrone intervjuer» hvor forsker og intervjuperson er på nettet samtidig. Et slik synkront intervju baserer seg på at intervjupersonen svarer på forskerens spørsmål der og da. Jeg har valgt å benytte meg av synkrone intervjuer fordi det har flest likhetstrekk med ansikt-til-ansikt intervju, som jeg vanligvis ville benyttet meg av. Ulempen med å gjennomføre intervjuet digitalt er at det kan bli utfordrende å henge med i samtalen, grunnet utydelige overganger mellom sender og mottaker. En annen potensiell ulempe med å ikke gjennomføre intervjuet ansikt-til-ansikt er at jeg ikke får muligheten til å tolke utsagnene, eller eventuelle emosjonelle reaksjoner (Thagaard, 2018).

Jeg har hatt god erfaring med telefonintervjuene, men det var imidlertid utfordrende å måtte være oppmerksom på informantens tonefall, pauser og stemmebruk etc. Jeg har gjennomført syv intervju som varer mellom 20-35 minutter. Informantene fikk på forhånd kort informasjon om studien, og fikk på denne måten gjøre seg noen tanker om hva intervjuet skulle handle om. Jeg startet intervjuene med å stille spørsmål som førte til at jeg fikk vite mer om personen jeg intervjuet. På denne måten fikk jeg vite hvor personen er oppvokst, hvor mange år hun/han har hatt barn i en norsk barnehage og hvor gammel informanten er.

Da jeg startet intervjuene, spurte jeg informantene om det var noe de lurte på før jeg startet intervjuet. Jeg spurte også om det var greit at jeg tok lydopptak av samtalen. En potensiell styrke ved å bruke lydopptak er at jeg i etterkant av intervjuet kan tolke om jeg har stilt for ledende eller uklare spørsmål, slik jeg kan ha fullt fokus under intervjuet på hva intervjupersonen sier (Dalland 2017). Det å ta i bruk lydopptaker gjorde at jeg kunne rette min fulle oppmerksomhet mot informantene og lytte på det som ble sagt, samtidig som jeg responderte med små kommentarer som «mhm, ja». Jeg valgte og responderer med små kommentarer for å vise informantene at jeg var til stede og lyttet til det som ble sagt. Det å komme med slike bekreftende ord blir av Thagaard (2018) kalt for prober, som var for meg svært viktig å bruke da jeg ikke fikk møte informantene ansikt-til-ansikt. På denne måten var lydopptaker et godt hjelpemiddel for meg, grunnet at jeg slapp å notere samtidig som jeg intervjuet. Ulempen med å ta opptak av samtalen er at jeg kan risikere at viktig informasjon blir holdt tilbake, som følge av at informantene kan føle seg skremt av at samtalen blir tatt opp.

De fleste intervjuene ble gjennomført på engelsk, som gjorde at verken jeg eller informantene snakket på vårt morsmål. Før intervjuprosessen startet var jeg oppmerksom på at det kunne oppstå misforståelser underveis i intervjuene. Heldigvis var alle informantene flinke til å spørre om jeg kunne gjenta spørsmålene eller forklare hva jeg mente med spørsmålene. Jeg fikk et inntrykk av at informantene ikke var redd for å spørre meg flere ganger om de ikke forsto. De var også flinke til å dobbeltsjekke om noe var uklart. Dette gjorde at alle spørsmålene ble besvart på en utfyllende måte, samt at det ikke oppsto usikkerhet underveis i intervjuene.

3.2 Intervjuguide

For å gjennomføre et vellykket intervju der man legger til rette for interessante svar og refleksjoner er det viktig å være forberedt. I forkant av intervjuene satt jeg derfor opp en intervjuguide (se vedlegg 1) med ulike tema og spørsmål. Dette gjorde at jeg hadde noe konkret å forholde meg til, slik at jeg kunne oppfylle mine mål for intervjuet. For å belyse oppgavens problemstilling og forskningsspørsmål, valgte jeg følgende temaer for intervjuguiden: forventinger, samarbeid, medvirkning og støtte. Selv om jeg på forhånd hadde noen tanker om hvilke temaer jeg ville finne mer ut av, dukket det opp andre temaer fra informantene. Dette er temaer som var med på å danne nye hovedtemaer, men også undertemaer som glir inn i hovedtemaene. Dette kan sammenlignes med Rubin & Rubin (2012) sin modell «elv-med-sidestrømmer». Denne modellen går nettopp ut på at man har et hovedtema, men det kan oppstå andre temaer underveis i intervjuprosessen.

Selv om intervjuguiden fungerte som en huskeliste for meg, var det tilfeller hvor jeg måtte improvisere eller hoppe over spørsmål fordi informanten allerede hadde snakket om det spørsmålet et annet sted i intervjuet. I noen tilfeller var det også naturlig å stille oppfølgingsspørsmål slik at informanten fikk mulighet til å utdype og konkretisere sine meninger. Jeg benyttet meg av en semistrukturert intervjuguide som gjør at det blir lagt til rette for å stille oppfølgingsspørsmål, samt å justere spørsmålene underveis i intervjuprosessen (Johannessen et al., 2016). En semistrukturert intervjuetguide er hensiktsmessig for å få frem informantens meninger, erfaringer og fortellinger rundt oppgavens forskningsspørsmål (Johannessen et al., 2016).

Spørsmålene i intervjuguiden er formulert slik at informantene ikke fikk mulighet til å gi alt for korte svar. Det var viktig for meg at spørsmålene jeg stilte skulle virke interessante for informantene. Eksempelvis formulerte jeg et spørsmål slik; «beskriv foreldresamarbeidet i barnehagen» istedenfor «hvordan er foreldresamarbeidet i barnehagen». Å benytte seg av ordet «beskriv» gjorde at jeg fikk lenger og mer reflekterende svar fra informantene. Thagaard (2018) understreker at det er viktig å stille spørsmål som oppmuntrer informanten til å gi konkrete og utfyllende svar. Slike svar er med på å sikre at jeg får samlet god data, som åpner rom for analyse.

Siden jeg selv er utdannet barnehagelærer reflekterte jeg i forkant av intervjuprosessen om hvorvidt informantene svar ville påvirkes av min utdanning. Jeg valgte derfor å ikke fortelle informantene om min utdanning. Dette grunnet at jeg ville at informantene skulle være åpne og ærlige om sine tanker og erfaringer, uten at min utdanning påvirker deres svar. Jeg ville heller ikke at informantene skulle fremstille barnehagen, personalet eller andre situasjoner på en annerledes måte enn det de tenker. Jeg valgte derfor å ha en nøytral rolle og forsøkte å ikke stille ledende spørsmål hvor det blir tydelig hva mitt ståsted er i forbindelse med samtaleemnet.

Formålet med intervjuene var å ha en fenomenologisk tilnærming, som vil si at jeg var spesielt opptatt av intervjupersonens meninger og erfaringer. I dette tilfelle vil jeg som forsker være svært opptatt av intervjupersonenes meninger og erfaringer knyttet til deres opplevelse av den norske barnehagen. Derfor er det viktig for meg å få informanten til å være åpen om sine erfaringer og meninger knyttet til denne studiens tematikk. Min ambisjon for intervjuene var å kunne produsere mer kunnskap om hvordan møte med den norske barnehagen en for foreldre som ikke er født og oppvokst i Norge.

3.3 Rekruttering og utvalgsstrategi

For å samle inn data er det viktig å ta stilling til utvalgsstrategi, som vil si hvilke prinsipper som må ligge til grunn for utvelgelsesprosessen (Johannessen et al., 2016). Mine kriterier for utvalget har vært utenlandsfødte foreldre som har minst 2 års erfaring med en norsk barnehage. Foreldrene må kunne gjennomføre intervjuet uten tolk og derfor kan intervjuet gjennomføres på enten norsk eller engelsk. I utgangspunktet ønsket jeg at begge foreldrene skulle stille til intervju, men ettersom at jeg måtte gjennomføre intervjuene over telefon fant jeg ut at det ble bedre kvalitet på intervjuet dersom jeg bare intervjuet en. Å være fleksibel og ha en fleksibel plan for forskningsprosjektet er viktig i kvalitativ metode, da det kan oppstå uventede situasjoner som gjør at vi må endre strategien som er satt (Thagaard, 2018). I denne oppgaven har jeg definerer jeg «utenlandsfødte foreldre» som foreldre som ikke er født eller oppvokst i Norge, og som har tatt grunnskoleutdanningen sin i et annet land enn Norge.

For å rekruttere informanter har jeg valgt å rette meg til ulike forum som passer min studie. Jeg har derfor valgt å henvende meg til en lukket og privat facebook-gruppe hvor medlemmene er internasjonale mødre fra Trondheim. For å rekruttere informanter fra gruppen postet jeg et innlegg hvor jeg utlyste utenlandsfødte foreldre som passet mine rekrutteringskriterier. Ved å rekruttere på denne måten kan potensielle deltakere få opplysninger om prosjektet, og personer som er villig til å delta i undersøkelsen kan kontakte meg. Mitt tema omhandler personlige opplysninger og nærgående temaer og kan derfor gjøre at rekrutteringsfasen blir mer krevende (Thagaard, 2018). Dette tenkte jeg over på forhånd og har derfor vært flink til å informere potensielle informanter om personvern og etiske hensyn, slik at informantene er oppmerksomme på at de blant annet blir holdt anonyme. Jeg opplevde at engasjement var stort blant flere som henvendte seg til meg, og mange påpekte at de har ventet på at noen skal skrive om akkurat denne tematikken.

Jeg har også benyttet meg av snøballmetoden, som går ut på at forskeren først kontakter personer som har de egenskapene som er relevant for problemstillingen. Ulempen med denne metoden er at jeg kan ende opp med et utvalg innenfor samme nettverk eller miljø (Thagaard, 2018). Derfor benyttet jeg meg av både snøballmetoden og rekruttering via sosiale medier. En annen grunn til at jeg endte opp med å benytte meg av to utvalgsstrategier var fordi medlemmene i facebook-gruppen var mødre, og derfor fikk jeg ikke dekket mitt kriterium om å intervjuer både mødre og fedre.

I tillegg til utvalgsstrategiene som er nevnt over, har jeg under rekrutteringsfasen tenkt over en utvalgsstørrelse. Da utvalgsstørrelsen var bestemt måtte jeg også få oversikt over hvilke ressurser jeg hadde og hvor lang tid intervjuprosessen og transpireringen kom å ta. Analyse, transkribering og selve intervjuene er tidkrevende arbeid, og på bakgrunn av dette valgte jeg en utvalgsstørrelse som var overkommelig for meg å gjennomføre. Størrelsen på utvalget kan vurderes i forhold til «metningspunktet», som vil si at når intervjupersonene ikke kommer med noe nytt angående det fenomenet som blir forsket på, vil utvalgsstørrelsen betraktes som stor. Det vil si at utvalget er stort nok til å gi en forståelse av problemstillingen eller forskningsspørsmålene (Thagaard, 2018). Metningspunktet gjorde at det ble lettete for meg å vite når jeg var ferdig å rekruttere informanter, i tillegg var det lettere for meg å vite når jeg hadde fått nok informasjon. Ut ifra disse refleksjonene og metningspunktet endte jeg opp med å intervjuer fem mødre og to fedre.

3.4 Min rolle som forsker

Jeg har valgt å bruke intervju som forskningsmetode, og derfor er det viktig at jeg utfører intervjuene på en etisk ansvarlig måte. Det er begrenset hvor mye informasjon jeg kan gi til informantene på forhånd. Det etiske ansvaret jeg må ta hensyn til er både intervjusituasjonen og hvordan jeg bruker data i analysen (Thagaard, 2018). Kvalitative metoder er basert på subjekt-subjekt-forhold mellom forsker og informantene som deltar i studien. Det vil si at kontakten vi har med informanten har betydning for hvordan vi utvikler data (Thagaard, 2018). Ifølge Tjora (2017) er kvalitativ forskning preget av en betraktelig følsomhet overfor konteksten det forskes på. Som forsker i en slik situasjon er det viktig å reflektere over hvordan informantenes atferd og fremstillingen av deres livssituasjon kan være preget av forskerens nærvær (Thagaard, 2018). Det forholdet at jeg er utdannet barnehagelærer og er norsk uten innvandrerbakgrunn, gjør at jeg har kunnskap om hvordan barnehageansatte forholder seg til kulturmøter, som igjen gjør at det for meg er spennende å se hvordan utenlandsfødte foreldre opplever den norske barnehagen. Jeg er norsk uten innvandrerbakgrunn, som er positivt på den måten at studien ikke blir preget av egne meninger og erfaringer om temaet, da jeg ikke tar kjennskap til informantenes situasjon.

3.4.1 Personvern og forskningsetikk

Når man skal gjennomføre et forskningsprosjekt er det også viktig å ta hensyn til de etiske retningslinjene. De etiske retningslinjene bygger på prinsippet om respekt for menneskers privatliv, anonymitet og deres rett til å kunne delta eller ikke i prosjektet (Marshall & Rossman, 2016). Forskningsetikk handler om å «vareta personvernet og sikre at de som deltar i forskning ikke blir påført skade eller unødvendige belastninger» (Dalland, 2017, s. 236).

Som forsker skal jeg behandle og fremstille informasjon som jeg har hentet fra en kilde, som i mitt tilfelle er utenlandsfødte foreldre. Derfor er det viktig at jeg som forsker tar hensyn til hvordan jeg behandler og fremstiller informasjonen som kommer frem i intervjuene. For å hente informasjon har jeg som nevnt benyttet meg av kvalitativ forskningsmetode i form av intervju, og har brukt elektroniske hjelpemidler i form av lydopptak. Ved bruk av elektroniske hjelpemidler skal disse slettes når prosjektet er ferdig, og lydopptakene skal også være beskyttet og konfidensielt, slik at andre ikke har muligheten til å lytte til dem.

Det er viktig at det inngås et frivillig og informert samtykke, derfor har jeg i forkant av rekrutteringsfasen utformet og sendt ut et informasjonsskriv til alle deltakerne (se vedlegg 2 og 3). Dersom deltakerne skulle oppleve ubehag eller andre belastninger, skal de når som helst ha mulighet til å trekke seg fra prosjektet. Om dette skal være tilfelle må det dokumenteres gjennom et informasjonsskriv deltakerne leser gjennom og skriver under på (Næss & Pettersen, 2017). I informasjonsskrivet står det informasjon om personvern og deltakerens rettigheter, informasjon om forskningsfeltet, forskningens formål, hvem som har tilgang til informasjonen, og om følgene av å delta i forskningsprosjektet. Dette er også noe jeg har nevnt muntlig til informantene før intervjuet startet. Det kan komme konsekvenser når en skal delta i et forskningsprosjekt, og det er viktig at jeg som forsker vurderer hvilken konsekvens prosjektet kan ha for deltakerne. Min rolle som forsker er å respektere deltakerens autonomi, integritet, frihet og medbestemmelse (Thagaard, 2018).

Jeg som forsker har taushetsplikt, og derfor er det viktig at jeg oppbevarer sensitiv informasjon beskyttet og konfidensielt, slik at andre ikke får tilgang til sensitivt materiale (Næss & Pettersen, 2017). Kravet om konfidensialitet er et av grunnprinsippene innenfor etikken. Det er derfor viktig at jeg vet hva konfidensialitet innebærer. I følge Thagaard (2018) er prinsippet om konfidensialitet å anonymisere deltakerne, samt å oppbevare opplysninger som kan identifisere deltakerne på en forsvarlig måte. Da ja transkriberte intervjuene valgte jeg å benytte meg av kodenummer, dette av hensyn til deltakernes privatliv. Senere i prosessen fikk hver informant et fiktivt navn. For å ivareta hensynet til konfidensialitet har jeg valgt å lagre personidentifiserbare opplysninger sikkert og separat fra forskningsmaterialet. Det er mitt ansvar å oppbevare slike identifiserbare opplysninger om deltakerne på en forsvarlig måte, og utilgjengelig for uvedkommende (Thagaard, 2018). Siden jeg skal undersøke personopplysninger, har jeg sendt prosjektet inn til Norsk senter for forskningsdata og fått en godkjenning fra dem til å gjennomføre prosjektet.

3.4.2 Validitet

Når man skal gjennomføre et forskningsprosjekt er det viktig å ta hensyn til validitet, som går ut på at dataen som måles må være gyldig og troverdig. Validitet knyttes til hvordan vi tolker data og resultatene av forskningen (Thagaard, 2018). Som Silverman (2014) argumenterer for, kan validiteten av prosjektet styrkes ved å legge vekt på teoriens gjennomsluktighet, som vil si at det teoretiske ståstedet som representerer grunnlaget for våre tolkninger blir beskrevet. Det er også viktig å vise til hvordan analysen som har blitt gjort har gitt grunnlag for konklusjonene og tolkningene vi har kommet frem til. Validitet innenfor kvalitativ metode omhandler hvorvidt en metode undersøker det den har hensikt til å undersøke. Samtidig er det nødvendig at intervjupersonene som velges er relevant for å belyse oppgavens problemstilling (Dalland, 2017). Utenlandsfødte foreldre med minst 2 års erfaring med norske barnehager er derfor et godt utgangspunkt som kan bidra til høy validitet, da jeg er interessert i å undersøke fortellingene til foreldre som ikke er født og oppvokst i Norge. Det er også viktig å presisere at datamaterialet i denne oppgaven er basert på fortellinger fra syv informanter. Rustaltet kan derfor ikke direkte gjenspeiles i og gjelde for alle utenlandsfødte foreldres erfaringer om hvordan det er å ha egne barn i en norsk barnehage.

3.4.3 Reliabilitet

Reliabilitet, som går ut på at data må samles inn på en pålitelig måte, er et annet viktig krav som stilles til et forskningsprosjekt. Noe jeg som forsker må være oppmerksom på er at det fort kan oppstå feilkilder i kommunikasjonsprosessen i et intervju. Informantene kan for eksempel tolke et spørsmål feil, og da er det viktig at jeg som forsker tar stilling til at informantene oppfatter spørsmålene riktig. Samt er det viktig at jeg oppfatter svarene riktig og at disse blir transkribert på riktig måte (Dalland 2017). Jeg har for eksempel oversatt alle intervjuene til norsk, da de fleste intervjuene ble gjennomført på Engelsk. Dette har gjort at transkriberingsprosessen har tatt ekstra tid fordi det er viktig at de engelske setningene får samme betydning på norsk. Marshall & Rossman (2016) fremhever at vi vurderer kvalitativ forskning med hensyn til troverdighet, samt at reliabilitet er et kriterium for at et forskningsprosjekt skal bli sett på som troverdig og med tillit.

3.5 Analytisk grep

Jeg har valgt å kombinere to analysegrep som jeg bruker på en modifisert måte som passer til oppgavens problemstilling og til mitt datamateriale; tematisk analyse og narrativ analyse.

Tematisk analyse ble først lansert av psykologene Braun og Clarke, der et av målene var å tilby grunnleggende og fleksibel tilnærming som kan brukes i kombinasjon med ulike perspektiver og teorier, eller for seg selv (Johannessen et al, 2018). Tematisk analyse er en prosess hvor fremtredende temaer identifiseres ved hjelp av å fremheve ulike mønster på tvers av materialet. På denne måten blir materialet lettere tilgjengelig for tolkning, som er en vurdering av materialet i forhold til studiens problemstilling. I tillegg til tematisk analyse har jeg valgt å benytte meg av narrativ tilnærming, fordi at jeg også er opptatt av informantenes fortellinger i studiens tre analysekapitler. En fortelling er med på å etablere sammenheng og vinkle hendelser på bestemte måter. Når jeg skal benytte meg av narrativ analyse, er det viktig å vite hva en fortelling er. Jeg har i min studie tatt utgangspunkt i Johannessen et al (2018) sin beskrivelse av hva en fortelling er. En fortelling er en beskrivelse av et avgrenset og sammenhengende hendelsesforløp (Johannessen et al, 2018).

Jeg har valgt tematisk analyse og narrativ analyse i denne oppgaven fordi det passer godt til problemstillingen min, som dreier seg om å belyse hvordan foreldre som selv er oppvokst i et annet land opplever å være barnehageforelder i Norge, og hva dette kan fortelle oss om barnehagen som en arena for kulturmøter og forhandlinger om kulturelle forståelser. Å bruke tematisk analyse er en nyttig måte for meg å få en bedre oversikt over materialet mitt, og det kan hjelpe meg med å finne sammenhenger og tematikker som er viktige for informantene. Tematisk analyse er nyttig for oppgaven fordi jeg får kunnskap om hvilke forskjeller som oppleves som relevante og ikke. Før jeg startet å intervju hadde jeg satt meg noen tanker om hvilke temaer jeg ville jobbe ut fra. Etter jeg gjennomførte intervjuene begynte jeg å legge merke til at mattilbudet i norske barnehager var et gjentakende tema. Dette var ikke et tema jeg på forhånd hadde sett for meg, men noe som har kommet frem som et tema ved hjelp av tematisk analyse. Etter hvert i analyseprosessen valgte jeg å også ta for meg narrativ analyse, da jeg ville samle fortellingene under felles narrativ. Å bruke tematisk og narrativ analyse har resultert i at jeg har tre analysekapitler som tar for seg følgende: «Fortellinger om barnehagens hverdagspraksiser», «Foreldresamarbeid, språk og kommunikasjon» og «Fortellinger om tilpasninger, motstand og forhandlinger». Disse kapitlene har fortellinger som har et felles tema knyttet til hvordan det er å være forelder i en ny kulturell kontekst, og hvordan utenlandsfødte foreldre forholder seg til et nytt hjemsted, et nytt system og nye normer og regler.

3.5.1 Analyseprosessen

Braun og Clarke blir brukt som utgangspunkt i Johannessen et al (2018) sin presentasjon av oppskriften på hvordan en kan gjennomføre en tematisk analyse, som jeg vil presentere i dette kapitlet. Jeg opplever denne oppskriften som et nyttig rammeverk i analyseprosessen, og har derfor forsøkt å følge den så godt det lar seg gjøre. Jeg vil kort presentere de fire stegene en tematisk analyse består av, og deretter gi en detaljert beskrivelse av min fremgangsmåte.

Steg 1: Forberedelse

Det første steget handler om å få en oversikt over datamaterialet (Johannessen et al, 2018). For å ha noe konkret å forholde meg til under intervjuene startet jeg med å sette opp en intervjuguide med tema og spørsmål. For å belyse min problemstilling har jeg valgt disse temaene for intervjuguiden: forventninger, samarbeid, medvirkning og støtte. Jeg ble kjent med datamaterialet ved å gjennomføre intervjuer og transkribere. Etter hvert som jeg transkriberte tenkte jeg over potensielle temaer som kunne svare på valgt problemstilling. Underveis noterte jeg tematikker som ofte gjentok seg, og for å se om tematikkene ble nevnt i flere intervjuer.

Transkribering er en svært tidkrevende prosess, derfor lagde jeg også notater etter hvert intervju hvor jeg kort presenterte informantens alder, hjemland, hvor jeg rekrutterte informanten og informantens viktigste tanker og erfaringer. Selv om transkribering er en lang og slitsom prosess, har den imidlertid gitt meg god kjennskap til materialet. Og som nevnt gitt meg noen ideer om ulike tema som jeg finner interessante, samt det jeg oppfatter som et mønster i datamaterialet. Til slutt satt jeg igjen med tre temaer som jeg ville vite mer om: Hverdagspraksiser, foreldresamarbeid språk og kommunikasjon og tilpasning, forhandling og motstand. Disse temaene kom jeg frem til fordi informantene uttrykker en interesse for disse, og i hvert intervju var dette noe som ofte ble nevnt. I intervjuguiden vises det at jeg på forhånd hadde noen tanker om hvilke temaer jeg ville finne mer ut av, og at mye av dette også var viktige temaer for informantene. Men det var også andre temaer som dukket opp underveis i intervjuene. For eksempel nevnte informantene temaer som mat og norske barnehagers utekultur. Dette ser jeg på som deltemaer fordi det glir inn i hovedtemaet «hverdagspraksiser». Som nevnt i metodekapittelet kalles dette for «elv-med- sidestrømmer», som er en modell presentert av Rubin & Rubin (2012).

Modellen «elv-med-sidestrømmer» beskriver blant annet at det kan dukke opp andre relevante temaer underveis i intervjuene. Dette kan være temaer som man som forsker ikke hadde tenkt over på forhånd (Thagaard, 2018). Eksempelvis var matkultur og utekultur temaer jeg ikke hadde sett for meg på forhånd. Alle informantene nevnte noe om maten i barnehagen da jeg spurte om hva de ikke var fornøyd med, eller hva som var forskjellen fra en norsk barnehage til barnehagene i deres hjemland. Til slutt ble dette et så stort tema, og et tema som jeg merket betydde mye for informantene mine. På denne måten har matkultur blitt et stort tema i min oppgave, og noe uventet og spennende som jeg vil vite mer om.

Steg 2: Koding

Det andre steget handler om å fremheve og sette ord på viktige poeng i datamaterialet (Johannessen et al, 2018). Jeg begynte først med å samle alle de transkriberte intervjuene i ett dokument. På denne måten fikk jeg et godt utgangspunkt for videre arbeid med koding. Jeg har brukt fargekoder som jeg har organisert på den måten at hvert oppgavens hovedtema har hver sin farge. Deretter markerer jeg sitater fra informantene som passer til de forskjellige temaets farge. Dette gjorde at jeg fikk en god oversikt over de viktigste poengene i datamaterialet mitt, samt fikk jeg kontroll over hvor mange informanter som svarte det samme. På denne måten ble det også lettere for meg å finne tilbake til temaene i teksten når jeg skulle starte med analysen.

Steg 3: Kategorisering

Det tredje steget handler om kategorisering (Johannessen et al, 2018). Etter å ha kodet datamaterialet, begynte jeg å se etter temaer. Kategorisering handler om å sortere data i overordnede kategorier, også kalt temaer. Under dette steget skal det motsatte av steg to gjøres, altså du skal zoome ut og se hvordan dataene kan settes sammen til en større helhet (Johannessen, et al 2018). Som nevnt i steg 1 hadde jeg på forhånd noen tanker om temaer når jeg lagde intervjuguiden: forventninger, samarbeid, medvirkning og støtte. Mens underveis i intervjuprosessen dukket det opp andre temaer som jeg ikke hadde tenkt på, samt små temaer som jeg kunne slå sammen til ett hovedtema. For eksempel har jeg slått sammen matkultur og utekultur i barnehagen, som jeg har plassert under hovedtemaet hverdagspraksiser. Gjennom prosessen med å se på hva som er viktige temaer for mine informanter og hva som gjentar seg ofte i intervjuene, har jeg laget med en liste som gir en oversikt over mine hovedtema (med tilhørende undertema):

1. Hverdagspraksiser
  - Matkultur i norske barnehager
  - Norske barnehagers utekultur
2. Foreldresamarbeid, språk og kommunikasjon
  - Første møte med barnehagen og språkforskjeller
  - Foreldresamarbeid
  - Identitet
3. Tilpasning, forhandlinger og motstand

Steg 4: Rapportering

Det siste steget innebærer at en skal rapportere temaene og deres innhold i resultatdelen av oppgaven (Johannessen et al, 2018). Jeg har valgt å dele opp temaene i forskjellige kapitler, slik at materialet fremstår som forståelig og oversiktlig for leseren. Hvert kapittel inneholder hovedtemaene hverdagspraksiser, foreldresamarbeid, språk og kommunikasjon og tilpasning, forhandlinger og motstand. For å opprettholde mitt mål om å gi leseren en forståelig og oversiktlig analyse, vil hvert kapittel inneholde underkapitler som tar for seg hver hovedtema sine undertema.

Jeg har helt fra starten av prosjektet gjort noen tanker om temaer jeg anser som interessant, og satt meg inn i forskningsfeltet med å lese tidligere forskning som omhandler tematikken norske barnehager og utenlandsfødte foreldre. På denne måten har jeg fått et innblikk i hva som har blitt gjort og ikke gjort tidligere. At tematikken for min masteroppgave er ettertraktet hos utenlandsfødte foreldre fikk jeg erfare da jeg opplevde et stort engasjement og mange henvendelser under rekrutteringsfasen. Jeg har i analyseprosessen jobbet med hvilke temaer jeg skal ha som hovedtemaer i min masteroppgave. Jeg har jobbet med å se hvilke temaer som er viktigst for mine informanter, og hva som eventuelt kan slås sammen til ett tema. I starten hadde jeg for eksempel «kommunikasjon» som et egent hovedtema, som jeg etter hvert bestemte meg for å slå sammen med «foreldresamarbeid, språk og kommunikasjon». Det samme gjaldt matkultur og utekultur som jeg til slutt har plassert under hovedtemaet «hverdagspraksiser».

4 Fortellinger om barnehagens hverdagspraksiser

Hvordan snakker foreldrene om aktuelle hverdagspraksiser knyttet til det å være barnehageforelder, og hvilke tanker om barns beste kommer til uttrykk i foreldrenes fortellinger om dette? I dette kapitlet vil jeg utforske disse spørsmålene med utgangspunkt i intervjuene med barnehageforeldre som ikke er født og oppvokst i Norge. For å få en forståelse av hvordan utenlandsfødte foreldre opplever å ha egne barn i en norsk barnehage og hva de mener er best for barn, tar jeg utgangspunkt i foreldrenes refleksjoner om mat- og utekultur i norske barnehager. Dette er to temaer som har pekt seg ut i mitt materiale, det er derfor foreldrene som har snakket om dette uten at jeg har måtte spørre om det. I kapitlet ønsker jeg derfor å undersøke sammenhengen mellom foreldreskap og hva som er barns beste, i henhold til to av barnehagens hverdagspraksiser. Til kapitlet har jeg valgt ut fem foreldre fra materialet, som har fått navnene Anna, Emma, Fredric, Stefan og Sara. Jeg har valgt ut i disse foreldrene da disse viser det mangfoldet i svar som finnes innenfor analysekapitlets tema.

Jeg ønsker å vise i dette kapitlet at noe så enkelt som mat og utekultur i barnehagen er viktig både for foreldreskap og hvilke tanker vi har om hva som er best for barn. Det som kommer frem som foreldrenes påstand om hva de mener er best for barn, blir fortalt i sammenheng med mat og utekultur i barnehagen. Derfor har jeg delt kapitlet opp i to deler, hvor hver del handler om to av barnehagens hverdagspraksiser – mat og utekultur. I første del skal jeg undersøke tematikken matkultur, hvor jeg vil studere hvilke sammenheng foreldreskap og barns beste har til mat. I den andre delen skal jeg undersøke tematikken barnehagens utekultur. Jeg vil imidlertid understreke at dette kapitlet handler om hva foreldrene mener er best for barn, da jeg ikke har snakket med barna selv.

4.1 Mattilbudet i norske barnehager og brødets sentrale posisjon

Mat har vist seg å være et viktig tema for mine informanter, som ble gjentatt i alle intervjuene uten at jeg stilte spørsmål om det. Maten barna får servert i norske barnehager blir i mine intervju sammenlignet med maten som er vanlig i hjemlandet til foreldrene. Brødets dominerende posisjon i den norske matkulturen og antall varme måltider i barnehagen, virker vanskelig å akseptere for mange av informantene. Enkelte uttrykker bekymring om at maten ikke er variert eller sunn nok. Andre ser brødmat en norsk mattradisjon, og dermed en del av den norske matkulturen, og derfor noe som en må lære å akseptere. Mat har imidlertid vist seg å være en viktig tematikk som sier mye om hvem man er som forelder. Noe så enkelt som mat er en tematikk som virker vanskelig å forstå for foreldrene.

Rapporten «Barnehagemat: Næring til liv, lek og læring» peker på at foreldrene vil ha sunn mat til barna, men det er de ikke sikret da hver fjerde norske barnehage knapt serverer grønnsaker (Faltin, 2018). I rapporten undersøker Forbrukerrådet i samarbeid med Kost- og ernæringsforbundet mattilbudet til barnehagebarn. Idag vises det at

norske barnehager har en stor sprik mellom mattilbudet. Bare en av fire foreldre er fornøyd, da de forventer sunn mat i barnehagen og blir ofte skuffet. Blant annet opplever foreldrene at maten ikke er variert nok, sunn nok eller at barnehagen ikke tilbyr et tilstrekkelig antall måltider (Faltin, 2018).

Maagerø og Simonsen (2012) peker på at mat er kultur og at mat knytter sammen og skiller mennesker. I deres forskning viser de til at mat er en viktig diskusjon i barnehagen, men at denne diskusjonen er mer rettet mot helse enn kultur. I norske barnehager er det brød med pålegg som er vanligst å spise. De stiller derfor spørsmålet: er det mulig å integrere mat fra forskjellige kulturer i barnehagens hverdag? Med dette menes det at man skal la majoritetskulturen utfordres ved å ta hensyn til at verden har forandret seg og at vi lever i et multikulturelt samfunn (Maagerø & Simonsen, 2012). Det vises i den nye rapporten fra 2018 at maten fremdeles ikke er god nok. Konklusjonen i rapporten er at barnehagens fysiske rammer er et hinder for annet enn brødmat (Faltin, 2018).

Mitt materiale viser eksempler på at utenlandsfødte foreldre møter en holdning om at det norske er det best. Dette skal jeg vise til i mitt første eksempel som er intervjuet med Anna som forteller at en av de største forskjellene mellom en norsk barnehage og barnehagene i hennes hjemland er maten. Anna er i 30-årene og er født og oppvokst i Sørøst-Europa. Hun har god erfaring med norske barnehager, og har selv gått i barnehage i to forskjellige land. Hun er rekruttert gjennom facebook-gruppen, og intervjuet foregikk på engelsk over telefon. Da jeg spurte Anne hva hun ikke var fornøyd med i barnehagen fortalte hun følgende:

Anna: Vi kommer fra en annen kultur og vi har vanligvis varm lunsj, og i starten forberedte jeg alltid varm-lunsj til barnet mitt som han kunne ta med i barnehagen. Vi må alltid ha med frokost i barnehagen, og i starten tok jeg med varm mat til han i matpakken. Men da endte det opp med at de i barnehagen enten ikke gidde det til han, eller at de gidde det til han, men ikke varmet det opp fordi det ikke var noe de tenkte over. Vi har hatt mange møter der jeg spurte om de kunne gi maten til han og varme det, siden jeg synes ikke de har prøvd så mye. Jeg forstår at de er vanskelig fordi når han ser andre barn spise brødsiver til frokost vil han selvfølgelig også ha det. Så det som faktisk skjedde var at jeg ble vant til det faktum at han spiser brød hver dag, og at de har et varm-mat måltid i uken. I starten av COVID-19 situasjonen var alt litt mer avslappende, det er annerledes arbeidstider så vi spiste alltid frokost hjemme. Så da kan jeg sørge for at han for yoghurt om morgenen og ikke brød. Så får jeg heller takle at han spiser brød resten av dagen i barnehagen.

Anna forteller at hun kommer fra en annen kultur der varm lunsj er det vanlige. Vist vi tar opp igjen Eriksen og Sajjad (2016) sin forståelse av at kultur er de tanker, kunnskaper og ferdigheter mennesker har tilegnet seg som medlem at et samfunn. Viser Anna her at hun har meninger om hvilke mat barn trenger, og har tanker om mat fra det landet hun er født og oppvokst. Ut ifra det hun forteller vises det at Anna har en kulturell forståelse av mat, og at dette er noe hun med tiden har måtte tilpasse seg i henhold til det som tenkes å være den norske matkulturen. Hun forteller at brød og pålegg er for henne det som kjennetegner den norske matkulturen. Anna forteller at det er vanskelig for henne å forstå at barna får servert denne type mat i barnehagen. Anna sin fortelling viser at hun har prøvd å forhandle om mat, og at hun har en ide om hvilken mat som er

best for barn. Forhandlingene har ikke blitt møtt av barnehagen, og etter flere episoder der personalet ikke serverte eller varmet opp maten hun hadde med i matpakken, måtte hun til slutt «deale» med at brød var det som ble servert i barnehagen hver dag.

Flere foreldre forteller at de har måtte endre tidspunkt for når de skal spise middag etter de flyttet til Norge, da de opplever at barna er sultne når de kommer hjem fra barnehagen. Anna, som er presentert over, forteller at hun har måtte lage middag tidligere etter de flyttet til Norge. Ifølge Anna trengte barna varmmat, og hun fortsetter:

Anna: (...) Men igjen, dette er noe som er innebygd i den norske kulturen, og det er noe vi utenlandsfødte må lære oss å akseptere. Og jeg tror ikke nødvendigvis nordmenn gjør noe galt, jeg tror bare at de selv er vant til å spise brødkive til lunsj, og da gir de brødkive til barna også. Det er forskjellig mentalitet. Og tingen er det at vi ikke har brødkiver hjemme, fordi barnet vårt spiser så mye brød i barnehagen (ler), så derfor har vi bestemt at vi ikke kjøper brød hjemme. Så det er sånn vi håndterer hele brød-situasjonen.

Anna forteller at hun forbinder mat og kultur på denne måten: mat er innebygd i den norske kulturen, og at dette er noe utenlandsfødte foreldre må lære seg å akseptere. Ifølge Anna er forklaringen på hvorfor brødmat er det som blir servert til lunsj ved å fortelle at nordmenn er vant til å spise brødkiver til lunsj. Og at dette blir en mattradisjon som blir videreført til barna. Her kommer da tradisjon frem som en forståelse av hva som ligger til grunne for den norske matkulturen. Hva vi spiser blir en rutine og tradisjon for alle mennesker, som følge av kulturarven som vi har arvet etter generasjonene før oss. Kulturarv knyttes til kulturuttrykk som for eksempel sanger, eventyr, mat, kunst, dans og litteratur.

Flere informanter forteller at det er viktig at barna får i seg et variert og sunt kosthold. Foreldrene har en oppfatning av at den norske matkulturen består av brødmat og pålegg til lunsj. I intervjuene kommer det frem at foreldrene har en forståelse av at mat henger sammen med kultur, tradisjon, identitet og hva man er vant til å spise. Men selv om de har denne forståelsen, kommer det frem at de syns maten i Norge er dårligere enn den fra deres hjemland. De begrunner sine erfaringer og oppfatninger av den norske matkulturen med at maten fra deres hjemland er mer variert og sunn.

Den andre informanten vi skal møte er Emma. Hun er i 40-årene og er født og oppvokst i Vest-Europa, og har bodd i Norge i 5 år. Selv har hun ikke gått i barnehage i sitt hjemland, men har venner med barn i barnehagen i sitt hjemland som hun får høre mange fortellinger om. Emma har god kunnskap om norske barnehager da hun har erfaring fra flere barnehager i Norge. Hun ble rekruttert gjennom facebook-gruppen. Intervjuet ble gjennomført på telefon der vi kommuniserte på engelsk. Da jeg spurte henne under intervjuet om hennes erfaringer med den norske barnehagen var god eller dårlig, svarte hun følgende:

Emma: De er absolutt gode. Men jeg var litt overrasket kanskje, fordi jeg kjenner noen som har barn i en barnehage i Frankrike og det er store forskjeller. Først og fremst om maten... Maten for meg er litt vanskelig å akseptere (ler), barna får ikke varm mat. I Frankrike har vi alltid varm mat, det er bare brødkive med ost, skinke, kaviar og ting som det. Min datter spiser kaviar, jeg vet ikke.... ost og skinke sånn man har på tube. Jeg syns det er for salt det er for søtt og det har for

mye sukker, spesielt i kaviar. Så jeg spurte om det var mulig at hun fikk noe annet å spise, men det gikk ikke siden de ikke tilbyr varm mat i barnehagen. Men når hun startet i en annen barnehage spurte jeg bare om det var mulig å unngå noen produkter, og det var greit. Spesielt produkter i tube, for meg er det ikke så sunt.

Det er ulike oppfatninger av hva sunn mat er. Brødmater er det dominerende innholdet til nordmenns frokost og lunsjmåltider, som flere av mine informanter også peker på i sine intervjuer. Dette vises også i Bugge og Drøving (2000) sin undersøkelse om det norske måltidsmønsteret. Den maten som blir servert i norske barnehager er ifølge Emma ikke sunn nok, og den inneholder for mye sukker og salt. Emma forteller at det er vanskelig å akseptere maten i barnehagen, da hun selv er oppvokst i et land der varm mat til lunsj er matkulturen. Hun sier at hun har spurt personalet om det hadde vært mulig at barnet hennes fikk noe annet å spise, men barnehagen svarte at de ikke tilbyr varm mat. Mat blir på denne måten vist frem som noe tradisjonelt eller kulturelt, og noe som er lite åpent for endring.

I intervjuet med Emma forteller hun også: «(...) det er kanskje fordi jeg er vokst opp i Frankrike, jeg er ganske sikker på at det er fordi jeg er vokst opp i Frankrike. Jeg tror maten i Frankrike er mer sunn enn den barna får her i Norge». Informantene forteller at de er vokst opp til at det serveres varm lunsj, og derfor er de ikke fornøyd med mattilbudet fordi de har andre vaner, samt at de ikke opplever brød og pålegg som sunt nok. Dette viser at det foreldrene er vokst opp med spiller inn på hva de anser som sunn og god mat, og hvilken mat de mener er best for deres barn.

Ettersom informantene forteller at de synes at brød og pålegg ikke er sunt eller variert nok for barna, kan dette sees i sammenheng med at foreldrene er vokst opp i en kultur hvor varm lunsj blir beskrevet som sunn og god mat. Senere i intervjuet med Emma konstruerer hun forholdet mellom matkultur og tradisjon slik:

Emma: Men generelt er jeg veldig fornøyd her i Norge. Men maten kunne vært bedre! Men du er norsk sant?

Meg: Ja.

Emma: Ja, så du er vant til å spise brødsiver, og ha veldig korte pauser til lunsj. Og vant til å spise brødsive siden middagen er ganske tidlig her i Norge. Men i Frankrike er det annerledes, og selv om jeg har bodd i Norge i 4 så er det fortsatt litt overraskende (ler). Selv om vi har middag tidligere med ungene, er det fortsatt litt overraskende. Men det er bare min mening da.

Emma forteller at hun opplever at mat er knyttet til noe tradisjonelt, og som noe vi mennesker er vant til. Emma forteller at hun opplever at nordmenn spiser middag tidlig fordi de er vant til å spise brødsiver og har korte pauser på jobb. Selv om Emma har bodd i Norge i 4 år forteller hun at dette enda noe som overrasker henne. Hun forteller at hun er vant til matkulturen i hennes hjemland, og at hun er vant til at barna i barnehagen får servert varm lunsj opptil flere ganger om dagen. Jeg oppfatter at Emma ikke forstår seg på den norske mattradisjonen – brød og pålegg, og at dette er en barriere for henne da hun selv er oppvokst med varm lunsj som ifølge henne er et sunnere mattilbud for barna. Eriksen og Sajjad (2006) peker på at mat er en grunnleggende faktor for vår identitet. Sitatet viser at mat i stor grad handler om

individens identitet, og hva man er vant med hjemmefra og hvilke tradisjoner man er oppvokst med.

Neste informant vi skal møte er Fredric. Han er i 30-årene og er født og oppvokst i Sør-Europa, og har selv ikke egen erfaring med barnehagene i sitt hjemland. Han har imidlertid venner som har barn i barnehagen i hjemlandet, som han får høre mye fra. Fredric har 5-års erfaring med en norsk barnehage, og har bodd i Norge like lenge. Fredric ble rekruttert med bruk av snøballmetoden, og intervjuet ble gjennomført over telefon der vi kommuniserte på engelsk. Fredric er en som lar seg overraske over mattilbudet i norske barnehager, men uttrykker likevel ikke dette som noe som bør endres på selv om han er vant til varm mat i sitt hjemland. Han uttrykker seg slik:

Fredric: (...) Det er kanskje ikke så viktig... Men maten er ikke slik jeg kanskje er vant til. Maten i barnehagen er ofte bare brød og pålegg som er greit, men hva jeg vet om barnehager i andre land er at maten kanskje er mer variert så barna lærer å spise forskjellige ting. Ja... mer variert. Men det er bare mine erfaringer, jeg vet ikke hvordan det er i andre, kanskje de har annen type mat. Mine erfaringer så langt er at maten er basert på brød og pålegg. Og ja, det er greit, det er ikke det viktigste.

Sitatet sier noe om at ikke alle foreldrene syns at mat er like viktig, eller noe som bør endres på fordi de er vant til annen mat fra sin oppvekstkultur. Mat er en del av kulturen, og som Anna også forteller må utenlandsfødte foreldre lære seg å akseptere maten som blir servert i norske barnehager. Så selv om foreldrene skulle ønske seg varm mat til lunsj, har de måtte tilpasse seg den norske matkulturen grunnet at deres forhandlinger om mat ikke har blitt møtt av barnehagen.

4.2 Utekultur i barnehagen

Hvordan opplever foreldre som ikke er født og oppvokst i Norge kravet til at barn skal være ute i all slags vær? Et annet tema som foreldrene trakk frem som også hører hjemme under hovedtemaet hverdagspraksiser, er utetiden i norske barnehager. Utetid har vært det som blitt representert i foreldrenes svar på hva som har vært bra i barnehagen. Å bruke uteområdet og naturen aktivt er det som er særpreget for nordiske barnehager, og omhandler nordmenns tradisjonelt sterke tilknytning til naturen. Utelek blir sentralt når nordmenn skal beskrive sine forestillinger om hva en sunn og god barndom er (Borge, Nordhagen & Lie, 2003).

Det første sitatet jeg skal ta for meg om utekultur er fra intervjuet med Fredric, som er presentert over. Da jeg spurte Fredric om hvilke erfaringer han har med norske barnehager, svarte han følgende:

Fredric: (...) Og en annen ting som er veldig bra er at de tilbringer masse tid ute. Jeg syns det er veldig positivt for barna, og at det er mye fokus på å leke, barn leker mye og det er også veldig bra for barna.

Meg: Hva var den største overraskelsen for deg, og hva var mest uventet i begynnelsen?

Fredric: (...) Men jeg husker at jeg ble overrasket over at de sov ute på vinteren, jeg syns på en måte at det var litt rart og jeg er ikke vant til det. De sover ute i

minus fem grader, også jeg stoler på dem, men ja. Min kone er fra Norge så for henne er det litt mer normalt. For meg er det litt interessant at de gjør det. Barna er mye ute uansett vær, så jeg antar at barna blir vant til å være mye ute slev om det regner eller ja.

Fredric forteller at hans mest positive erfaring med norske barnehager er at barna er mye ute, noe som imidlertid også var den største overraskelsen for han i starten. At barna sover ute året rundt er det som overrasket han mest. Fredric beskriver det at barna sover ute året rundt og at de er ute og leker i all slags vær som rart og uvant. Sitatet understreker poenget til Kibsgaard & Sandseter (2014) om at utelek året rundt er en norsk tradisjon, da Fredric forteller «min kone er fra Norge så for henne er det litt mer normalt». Fredric beskriver konen som en slags trygghet og veileder i lære om norske tradisjoner og kulturer som kan oppleves som annerledes og rare for foreldre som ikke er født og oppvokst i Norge.

For foreldre som ikke har en partner som er født og oppvokst i Norge, blir ulike hverdagspraksiser i barnehagen en måte for dem å lære om den norske kulturen på. Stefan og Sara er to av informanter som har opplevd å måtte lære av sine erfaringer i barnehagen. I de to kommende sitatene fra Stefan og Sara finner vi eksempler på at barnehagen er en viktig læringsarena for foreldre som er født og oppvokst i et annet land enn Norge. Stefan forteller han følgende:

Stefan: Jeg visste at det kom til å være mye utendørsaktiviteter, det forventet jeg. Men jeg forventet ikke at det var så mye. Men så forsto jeg hvorfor og hvorfor det er så viktig, så jeg var faktisk ganske uvitende om det. Og jeg var... jeg trodde det skulle være litt mer likt som i Italia, hvor barna tilbringer mye tid inne, ikke hele dagen selvfølgelig med 1 time om morgenen og 1 time om ettermiddagen og det er det. Så det er mye innendørs aktivitet. I Norge er det mye mer med tanke på at de sover utendørs også, det var faktisk litt overraskende også. Men der igjen forsto jeg hvorfor de gjør det, så læring har vært en viktig erfaring for meg.

Sitatet viser at Stefan har satt seg noen tanker på forhånd om hvordan norske barnehager er, da han forteller at han forventet mye utendørsaktivitet. Imidlertid viste det seg at barna var mer ute enn det han hadde trodd. Stefan beskriver norsk utekultur i barnehagen som en av de største forskjellene fra sitt hjemland, da han forteller at han trodde det skulle være litt mer likt som hjemlandet. Slik jeg tolker det har han satt seg noen tanker om hvordan det skal være i norske barnehager, og har brukt barnehagens ulike hverdagspraksiser til å lære og sette seg inn i barnehagens system, regler og normer. Stefan uttrykker at han etter hvert forsto hvorfor barna var så mye ute, og han oppdaget at det var mye han var uvitende om når det gjelder utekultur. For Stefan var det også overraskende at barna sover ute, og at han også i denne situasjonen etter hvert forsto hvorfor de gjør det. Barnehagen har vært en viktig læringsarena for Stefan, både når det kommer til læren om tradisjoner og om kulturer.

Sara har også at det å være barnehageforelder i en norsk barnehage har ført til ulike læringserfaringer. Sara er i 30-årene og kommer fra USA. Hun har bodd i Norge i tre år, og har god erfaring med norske barnehager. Hun har også gode erfaringer fra barnehager og day care i sitt hjemland. Sara ble rekruttert ved hjelp av facebook-gruppen, og intervjuet foregikk over telefon og på engelsk. Da jeg spurte Sara om

barnehagen har vært en viktig integreringsarena eller sosial arena for henne, svarte hun følgende:

Sara: Jeg vil si at barnehagen desidert er viktig for integrering for foreldre fordi det er så mye vi ikke vet, som for eksempel ull og de tingene der og hvilke typer utendørsklær barna trenger til forskjellig vær. Det er slikt jeg ikke hadde noen kunnskap om, så det var veldig viktig å lære om slike ting og hvordan jeg skulle gjøre barnet mitt klar hver dag, og forsikre meg om at hun har alt hun trenger. Spesielt å forsikre meg om at hun har de forskjellige type klærne hun trenger hver dag. Så det har vært gode læringserfaringer i barnehagen.

Barn i norske barnehager er ute i all slags vær, det kan derfor tenkes at det er vanskelig å vite hvilke bekledninger som trengs til de ulike årstidene. Det er ingen selvfølge at foreldre som ikke er født og oppvokst i Norge vet hva som trengs for at barnet ikke skal fryse. I sitatet forteller Sara at barnehagen har vært flinke til å videreformidle erfaringer og kunnskap om hvilke bekledninger som kreves for de ulike værtypene. Og på denne måten har barnehagen både vært en viktig integreringsarena og en læringsarena for henne.

4.3 Oppsummering

I denne delen av kapittelet har jeg forsøkt å vise at mat og utekultur ikke bare er en enkel del av barnehagehverdagen, men et tema som er viktig både i den kulturelle konteksten, for foreldreskap og for hvordan foreldre tenker om hva de syns er best for barn. Denne delen av kapittelet viser blant annet at mat kan knyttes til ulike begreper som kultur, tradisjon, identitet og oppvekst. Mat i barnehagen kan med det første oppfattes som en enkel hverdagspraksis i barnehagen. Ved å se på utenlandsfødte foreldres fortellinger om hvordan de opplever mattilbudet i norske barnehager, kan man se at mat er et viktig tema som setter ulike følelser i spill. Mat handler om næring, men også om hver enkeltes identitet. Dette kapittelet viser at hvert enkelt individ har ulike oppfatninger av hva som er sunn mat, og har ulike mattradisjoner fra sin egen oppvekst. Oppfatninger om hva som er sunn mat endrer seg mellom folk og sted. Ulik matkultur og tradisjon, spiller inn på foreldreskapet og forståelser omkring hva barn trenger. Ved brødets dominerende plass i norske barnehager, blir foreldre som ikke er født og oppvokst i Norge møtt med den forestillingen om at «norsk mat er best». Derfor må foreldre med andre mattradisjoner tilpasse seg den norske brød- og pålegg tradisjonen. Flere foreldre i studien ser det nødvendig å akseptere den norske matkulturen for å kunne tilpasse seg den nye kulturelle konteksten.

Det er imidlertid gjort lite forskning på hva utenlandsfødte foreldre tenker på maten i norske barnehager. Men et eksempel finner vi i rapporten om kulturelt og språklig mangfold – og norskhet – i barnehager med norsk-russiske barn i Finnmark av Hanne Kirsten Nilsen. Hvor maten som serveres i den norske barnehagen også var et stadig tilbakevendende tema i intervjuesamtalen med de russiske mødrene (Nilsen, 2011). I likhet med funnene fra denne studien har informantene i Nilsen sin rapport også uttrykket at maten har vært det som kjennetegner store forskjeller mellom matkulturen i deres hjemland og den matkulturen som er i Norge. Selv om Nilsen har intervjuet russiske mødre, hvor jeg har inkludert foreldre fra flere land, er rapporten et viktig bidrag innenfor forskning på feltet.

Foreldrene sammenligner mattilbudet i norske barnehagen med mattilbudet i deres hjemland. I denne sammenligningen kommer de norske barnehagene dårlig ut, i den forstand at mattilbudet er lite variert og usunt. I foreldrene i denne studiens hjemland får barna servert varm mat inntil flere ganger om dagen i barnehagen. Denne type mat blir beskrevet som «sunn», «mettende», «variert» og «god» mat, i motsetning til brød og pålegg som blir servert i norske barnehager. Foreldrenes fortellinger indikerer at de har satt seg noen tanker om hva barna deres trenger ut ifra deres oppvekstkultur og tradisjoner. De forteller at barn trenger sunn og variert mat, men de har likevel akseptert at brød og pålegg er det som blir servert i norske barnehager. Som flere andre foreldre er Emma opptatt av sunn mat, noe som også rammeplanen for barnehager fremhever. Den indikerer blant annet at en av barnehagens viktigste oppgaver er å gi barna grunnlag for å utvikle matglede og sunne vaner (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 11). For nordmenn som er født og oppvokst med den norske mattradisjonen, som brød og pålegg til lunsj vil sunn mat være grovt brød med pålegg. Men for foreldre som er oppvokst med andre mattradisjoner vil brød og pålegg hver dag til lunsj oppfattes som overraskende.

Ut ifra fortellingene som blir fortalt viser det at matkultur er noe som viser seg å være viktig for mennesker, og er blitt en stor del av hver enkeltes tradisjon og arv. Fortellingene til foreldrene viser eksempler på at det ikke alltid like lett å integrere andre matkulturer inn i det som er blitt «den norske matkulturen». Fortellingene viser at barna i norske barnehager spiser brød med pålegg til lunsj, noe som kan være vanskelig å forstå for foreldre som er født og oppvokst i et land der matkulturen preges av varme måltider til lunsj. Imidlertid viser fortellingene at foreldrene har måtte tilpasse seg den norske matkulturen, som resultat av at deres forhandlinger og ønsker ikke bli møtt, som følge av at ideen om at det norske er best. Hvordan informantene har posisjonert seg til det norske hegemoniske idealet om mat og hva barn trenger, har vist seg å være forskjellig. Jeg opplever at foreldrene har en tanke om at den norske maten ikke er god nok for deres barn, men likevel har måtte akseptere den.

Til slutt har jeg prøvd å svare på spørsmålet om hvordan foreldre som ikke er født og oppvokst i Norge forholder seg til kravet til at barn skal være ute i all slags vær. Jeg har tatt for meg ulike spørsmål om kunnskap om bekledning og læring. Flere foreldre peker på at barnehagen er en viktig læringsarena for dem, da spesielt i situasjoner som bekledning. Sitatene viser at foreldrene er opptatt av hva som er best for barn, og er alle villig til å lære og integrere seg for å være gode foreldre. Selv om det foreldre ønsker å gi til sine egne barn er forskjellig, er det imidlertid tanken om barns beste som er i fokus. Derfor behøver ikke tanken om hva barn trenger å være så ulik fra forelder til forelder, men det er de ulike veiene hver enkelt familie tar for å nå deres mål om hva de tenker er best for barn som skiller foreldre fra hverandre (Lareau, 2011).

5 Foreldresamarbeid, språk og kommunikasjon

Hvilke opplevelser av foreldrerollen kommer til uttrykk når informantene snakker om foreldresamarbeid, språk og kommunikasjon? I dette kapittelet vil jeg undersøke informantenes fortellinger om deres første møte med barnehagen, og hvordan de opplever foreldresamarbeid, nytt språk og kommunikasjon med personalet.

Utgangspunktet for dette kapittelet er at foreldrene tar opp temaet som omhandler enten foreldresamarbeid, språk og kommunikasjon i alle intervjuene. Jeg har valgt ut seks foreldre fra materialet mitt som har fått navnene; Hannah, Stefan, Fredric, Emma, Sara og Karoline. Disse informantene har jeg valgt ut fordi deres fortellinger viser frem bredden i materialet på den måten at de opplever både like og forskjellige erfaringer knyttet til foreldresamarbeid, språk og kommunikasjon.

En undersøkelse gjort av Lauritsen (2011) viser at barnehagepersonalet i starten av et møte med utenlandsfødte foreldre var skeptiske. Skepsisen handlet om frykt for språkutfordringer og at foreldrene ikke skulle forstå «den norske kulturen», religion, maten, uteliv og ulike syn på oppdragelse. Som vist i kapittelet om tidligere forskning, vises det at barnehagepersonell har for liten kompetanse, og føler at det er utfordrende å møte utenlandsfødte foreldre (Sønsthagen, 2018; Sandgrind, 2016; Lauritsen, 2011). Jeg vil imidlertid bruke min forskning til å vise til utenlandsfødte foreldres perspektiver på hvordan det er å ha egne barn i en norsk barnehage.

Fokuset på at foreldre er en viktig ressurs for barnehagen, henger sammen med Bechers (2006) forståelse av at trygge foreldre er det viktigste for å skape en god barnehage. Språket kan oppleves som reell utfordring for minoritetsspråklige foreldre og barn. Kommunikasjon er et viktig verktøy som gjør at man kan utveksle informasjon i vid forstand mellom to eller flere parter. Kommunikasjon finner ikke sted dersom man ikke har en mottaker som tar imot det du sier. Å snakke for eksempel snakke norsk til et menneske som ikke kan språket, vil ikke betegnes som kommunikasjon (Eriksen og Sajjad, 2016).

Barnehagens ansatte er forpliktet til å inngå samarbeid med barnas foreldre eller foresatte, det understrekes både i barnehageloven (2005) og forskrift om rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver (2017). «Barnehagen skal i samarbeid og forståelse med hjemmet ivareta barnas behov for omsorg og lek, og fremme læring og danning som grunnlag for allsidig utvikling» (Barnehageloven, 2005, §1). Ifølge barnehageansatte er det viktig at barnehagen inngår et nært samarbeid med foreldrene (Gjervan, 2018). Et slikt nært samarbeid med foreldrene gjør at barnehagepersonalet kan støtte barna ut ifra deres egne kulturelle og individuelle forutsetninger (Gjervan, 2018). Men hva sier utenlandsfødte foreldrene om dette? Ved å se på hvordan foreldrene jeg har intervjuet snakker om foreldresamarbeid, språk og kommunikasjon vil jeg i dette kapittelet vise hvilke verdier et godt foreldresamarbeid har for utenlandsfødte foreldre. Kapittelet inkluderer også fortellinger om hva foreldrene opplever som vanskelige, utfordrende og positive erfaringer i det første møte med barnehagen.

5.1 Første møte med barnehagen og språkforskjeller

Et gjennomgående kjennetegn ved hvordan informantene snakker om sitt første møte med norsk barnehagen, var da de hadde opplevd det som rart, spennende, nytt og usikkert. Et eksempel på hva som vekker disse forskjellige følelsene kommer frem i Hannahs fortelling. Hannah er i 40-årene og har bodd i Norge i fem år. Hun har selv egen erfaring med barnehager fra to forskjellige land da hun selv er født og oppvokst i et land og har selv fått barn i et annet land i Europa. Hannah har fått en tredje erfaring med barnehager da barna hennes nå går i en norsk barnehage. Hannah er rekruttert gjennom facebook-gruppen, og har blitt intervjuet over telefon der vi kommunisert på norsk. Da jeg spurte Hannah om hvordan den første tiden som barnehageforelder var for henne, forteller hun følgende:

Hannah: Det var usikkerhet, det var et annet system og andre rutiner kanskje, andre regler. Vi hadde tre dager for å bli kjent, sånne tilvenningsdager. Og sønnen min var stor da han begynte og det gikk... Jeg syns at det var litt... det gikk veldig fort. Så jeg var jo med han i barnehagen altså første dagen, ja det var en halv dag da. Hele fire timer da den første dagen, og litt mindre timer de andre dagene, og enda mindre siste dagen. Men etter det ble det sånn plutselig «åja nå var det ikke lenger meningen at jeg skal være med i barnehagen». Men det var altså usikkerhet hos meg om jeg kunne ha spurt om å kunne være med en dag til, eller være litt inne flere dager i starten og gå hjem etterpå. Så det er litt sånn, man vet ikke helt hva man skal spørre om og så er det mye observasjon – hvordan ting foregår. Det er også mange uskrevne regler. Det er mye som skjer.

Sitatet gir oss et innblikk i hvilke erfaringer utenlandsfødte foreldre har med å komme til et nytt land med andre systemer og rutiner. Hannah forteller i sitt intervju at hun er fornøyd med hvordan de som foreldre har blitt møtt av barnehagen. Men hun forteller imidlertid at de føler seg usikker på de norske normene og reglene. Hun forteller videre at hun ikke har turt å spørre om det de lurer på, noe som viser til usikkerhet og redsel for å bryte opp de uskrevne norske reglene som de selv opplever. Å kunne være delaktig i barnets tilvenningsfase oppleves positivt for Hannah, men for flere av informantene. Å kunne være til stede de første dagene i barnehagen, er ikke bare lærerikt for barna, men også for foreldre. Det fører ikke bare til trygghetsfølelse, men er også med på å gi foreldrene mulighet til å observere og se hvordan en norsk barnehagehverdag kan se ut. Hannah beskriver sitt første møte med barnehagen som usikkert, det skjer mye og det er mange ting å sette seg inn i. Derfor er det viktig at barnehagen er flinke til å gi informasjon om barnehagen som system og dens regler og normer.

En som også har opplevd noen av de samme følelsene som Hannah, er Stefan. Som vi husker fra forrige kapittel, er Stefan i 40-årene og har bodd i Norge i ca. fem år. Fra sitt hjemland er han vant til at barna ikke begynner i barnehagen før de er tre år, og han er veldig fornøyd med at barnehagene i Norge er en organisasjon for alle barn i alle aldre. Det han er mest fornøyd med norske barnehager er at barna får møte venner og de får være i samme miljø med de samme personene fra tidlig alder. Da jeg spurte Stefan om han kunne fortelle om den første tiden i barnehagen, svarte han:

Stefan: Men jeg forstå veldig raskt at hun var veldig fornøyd med å være med andre barn. Litt traumatisk for oss foreldre de første dagene når du ser at hun ikke trengte oss, men når vi så hun gikk til barnehagen glad og at hun ikke klaget når hun var der, ble vi mer avslappet.

Stefan beskriver i likhet med Hannah sitt første med barnehagen som usikkert og rart. Han forteller at det er rart å levere barnet på et nytt sted, med nytt språk og nytt system. Han beskriver de første dagene som traumatisk for de som foreldrene, da de opplevde at deres eget barn ikke trengte de lenger. Men etter hvert ble de mer avslappet, da de så at barnet hadde det godt i barnehagen. Å beskrive de første dagene i barnehagen som traumatisk, kan fortelle noe om at det oppleves som svært usikkert og skummelt for foreldre som er født og oppvokst i et annet land enn Norge.

Anders Bakken (2003) tar opp at utenlandsfødte foreldre som ikke behersker det norske språket ikke får det samme utbytte av det som foregår i barnehagen som foreldre som er født og oppvokst i Norge. For eksempel kan foreldremøtene oppleves som utfordrende om de ikke er tilrettelagt for foreldre som ikke kan norsk. En informant forteller at hun skulle ønske at barnehagen også la til rette for foreldremøter for foreldre som ikke behersker det norske språket godt nok. Hun ønsker egne møter for å snakke eventuelle utfordringer og hvordan de syns det går i barnehagen. En slik løsning blir beskrevet som en ekstra trygghetsfølelse for foreldrene, og et tiltak som gjør at utenlandsfødte foreldre føler tilhørighet til barnehagens fellesskap.

Fredric er neste informant vi skal møte, han er også presentert i kapittelet over. Som vi husker er Fredric en far i 30-årene som er født og oppvokst i Sør-Europa. Han har fem års erfaring med en norsk barnehage, som gjør at han har relativt god erfaring. Han har selv ikke gått i barnehage i sitt hjemland eller hatt egne barn der. Han har generelt positive erfaringer med norske barnehager, men at det imidlertid ikke er lett å sammenligne med hans hjemland. Han forteller at han har en bror som har barn i en barnehage i hans hjemland, så de snakker sammen om hvordan barnehagene er i de forskjellige landene. Ut ifra samtalene med hans bror forteller Fredric at han er veldig positiv til norske barnehager, spesielt om han skal sammenligne det med hvordan barnehagene i hans hjemland fungerer. Da jeg spurte hvordan Fredric opplevde den første tiden i barnehagen, forteller han:

Fredric: Den første utfordringen for meg var språket, for jeg tror at de fleste som jobber i barnehagen foretrekker å snakke norsk, eller det er min erfaring. Det er ikke rart, men det gjør kanskje at kommunikasjonen blir dårligere eller mindre i begynnelsen. Men nå er det annerledes, jeg snakker norsk bedre. Men foreldremøtene er en utfordring for meg, vi må ha det på engelsk først også bytter de over til norsk og da følte jeg det var utfordrende for meg.

Fredric sin erfaring med hvordan barnehageansatte møter foreldre som har et annet språk enn de selv, er at kvaliteten på foreldresamarbeidet blir dårligere enn hva det ellers ville vært med foreldre som behersker det norske språket. Han forteller at han erfarer at de ansatte foretrekker å snakke norsk, og at kommunikasjonen derfor blir dårligere og mindre i omfang enn det ville vært om han hadde snakket norsk. Nå opplever han imidlertid at kommunikasjonen med personalet er bedre, da han behersket det norske språket bedre. Fredrics fortellinger viser at kvaliteten på foreldresamarbeid er ulik ut ifra hvilke språk foreldrene snakker, da desto bedre Fredric behersker det norske språket, jo bedre blir kommunikasjonen med personalet. Språket kan vise seg å være en barriere for deltakelse og inkludering, og kan gjøre at en blir definert ut av fellesskapet og får problemer med å passe inn. På denne måten gjør språkforskjellene at en kan føle seg utenfor.

5.2 Foreldresamarbeid «basis for meg for å føle meg trygg»

Informantene forteller at de verdsetter et godt samarbeid med barnehagen da det er viktig for at de skal føle seg trygge. Foreldrene fremhever blant annet at de ønsker at samarbeidet med barnehagen bør inneholde god kommunikasjon, informasjon og inkludering. Under skal jeg presentere hvordan foreldrene opplever samarbeidet med barnehagen. Det første sitatet jeg skal vise til er hentet fra intervjuet med Hannah som er presentert i delen over, hun beskriver verdien av et godt foreldresamarbeid slik:

Hannah: For meg er det er det sånn grunnleggende, og det samarbeid er for meg er å ha en relasjon og det syns jeg er veldig viktig. Det er nesten basis for meg for å føle meg trygg som forelder.

Hun forteller at det å ha et godt samarbeid og en god relasjon med personalet er grunnleggende for at hun skal føle seg trygg som forelder. Når foreldre som ikke kjenner til norsk barnehagehverdag og system, samt barnehagens normer og regler, vil det være ekstra viktig med et godt foreldresamarbeid.

I slutten av intervjuet med Emma spurte jeg om hun hadde noen forslag til endringer personalet kunne gjøre for å forbedre samarbeidet med utenlandsfødte foreldre. Som vi husker fra kapittel fire om barnehagens hverdagspraksiser, er Emma en mor i 40-årene fra Vest-Europa. Hun opplever at det er lite kommunikasjon mellom henne og personalet, og at hennes mann får bedre kontakt med de som jobber i barnehagen. Emma føler en frustrasjon rundt dette, og hun føler hun plager de som jobber der når hun skal stille spørsmål om noe hun lurer på. Hun forteller innledningsvis i intervjuet at hun ble overrasket over de store forskjellene mellom norske barnehager og barnehagene i hennes hjemland. Det viktigste for Emma er at barnet hennes er glad og trygg, og at barnehagen er et trygt sted hvor barn kan ha det gøy og uttrykke seg selv. Da jeg spurte om Emma hadde noen forslag til hvordan samarbeidet kan bli bedre i barnehagen, forteller hun:

Emma: (...) Der min datter går syns jeg at de som jobber der kan kommunisere litt mer. Jeg husker at jeg var veldig frustrert en gang, for meg var det rart at de aldri sa noe når jeg henter ungen min. Jeg har fortalt styreren at det er vanskelig for meg når jeg ikke får informasjon om hva hun spiser, hvor lenge hun sover, hva hun har gjort i løpet av dagen. Og da svarer styreren «men da må du spørre, og da vil de svare», så da var jeg litt sånn «ja, da skal jeg spørre». Også når jeg spør får jeg følelsen av at jeg bare plager dem for de svarer bare «åja hun spiste brødkive, åja det var greit, åja så hun har sovet i 1,5 time», og det er det. Og det fører til at du ikke gidder å spørre lenger, eller det gjør at du blir redd for å spørre. Så det ender opp med at jeg bare er stille og visst de som jobber der vil fortelle meg noe så lytter jeg. Så dette er mitt tips, om jeg skal gi noen råd: som forelder vil det være fint for meg å bare få informasjon om dagen «om mat, søvn». For da får jeg mer tillitt, du vet? Da er kommunikasjonen bedre og jeg føler at de tar vare på ungen min, forstår du? (...) Jeg tror også at kommunikasjonen er mye bedre med min mann, og kanskje det er fordi han kan språket bedre. Jeg føler at språk er et problem.. en hindring.

Hun understreker imidlertid at alle barnehager er forskjellig, og at alle har forskjellige erfaringer. Da hun og venninnene delte erfaringer opplevde hun at deres erfaringer var ganske forskjellig. Emma forteller at hun føler seg frustrert og hun kjenner på avmakten

som fører til å ikke kunne beherske det norske språket godt nok. Hun forteller for eksempel at hun føler at hun plager personalet med å snakke på engelsk, og at hennes mann blir mer inkludert i fellesskapet da han behersker det norske språket bedre. I slutten av sitatet forteller Emma at språket har vært en hindring for henne, og på denne måten har gjort at hun har følt en slags ekskludering fra fellesskapet. Emma beskriver først språket som et problem, men endrer det fort til å bruke hindring som det beskrivende ordet for språkforskjellene mellom henne og personalet i barnehagen. I sitatet forteller hun at god kommunikasjon med personalet gjør at hun føler at barnet hennes blir mer tatt vare på. Det hun forteller her gjør at hun opplever mer tillitt til personalet om de viser interesse og er flinke å kommunisere med henne.

At barna har det trygt i barnehagen er også viktig for Stefan, som ble presentert i forrige del. Han forteller «det eneste jeg forventer er at barna mine føler seg trygge og komfortable i barnehagen. Og at de voksne tar vare på dem, spesielt når de er små. Det tror jeg er det viktigste». Han forteller senere i intervjuet at det han og konen verdsetter mest og hva som er det viktigste for de, er at barna er trygge og har lyst til å være i barnehagen.

5.3 Å være forelder i en ny kulturell kontekst

Kapittelet sier noe om hvordan det er å komme til et nytt land som barnehageforelder, og hvor viktig foreldresamarbeid er i starten. Informantene i mitt materiale forteller at de opplever som regel et godt foreldresamarbeid, men at det av og til er vanskelig å kommunisere når de ikke deler et felles språk med personalet. Slike kommunikasjonsvansker oppstår spesielt ved hente og bringe situasjonen. Mine analyser viser at informantene opplever språk, og mangel på språk som en viktig maktfaktor. Foreldrene forteller at de i starten var usikker og noen var frustrerte da de følte de ikke klarte å sette ord på hva de mente og følte. Frustrasjonen om å ikke kunne kommunisere og uttrykke seg på den måten en ønsker kan henge sammen med teorien til Bourdieus om at språket er en form for makt i vår samfunn. Flere av informantene er opptatt av å lære seg norsk, som har en stor betydning for begrepene kulturell og sosial kapital. Ellers forteller foreldrene at de er fornøyde med hvordan de har blitt tatt imot av barnehagen, og at de føler seg respektert, men det vises at språket kan gjøre det vanskelig for inkluderingsarbeidet i barnehagen. Foreldrene som representerer denne studien, understreker at foreldremøtene i barnehagen ikke lagt til rette for foreldre som snakket et annet språk enn norsk. Slike erfaringer kan være med å svekke foreldrenes opplevelse av tilhørighet i barnehagen, og det blir vanskelig å føle en tilhørighet i fellesskapet.

Hvis vi nå tar opp igjen Chambon (2015) teorier om identitet og hvordan dette er knyttet til deling, tilpasning og tilhørighet, ser vi at endring og samhandling med andre er viktig. Og i en forflytning prosess er det viktig med gjensidig deling, tilpasning og tilhørighet. Jeg vil nå vise til to ulike sitater som gir eksempel på hvor viktig det er med identitetsbegrepet og dens beskrivelse av en forflytning prosess med elementene dele og tilhøre, da jeg vil legge mitt fokus på tilpasning i kapittel syv.

Delingsbegrepet har i denne studien blitt synliggjort både gjennom uformell og formell kontakt. Gjennom formell kontakt som foreldresamtale, blir det den første tiden fokusert på å dele informasjon om barnehagens praktiske dagsrytme, mat, utetid, klær og religion. For foreldrene handler derfor deling om praktisk informasjon om selve barnehagen og dens rutiner og dagsrytme. Et eksempel på deling finner jeg i intervjuet med Sara, som vi husker fra forrige kapittel. Hun er i 30-årene og er fra Amerika. Hun er

stort sett fornøyd, men for hun er språket en utfordring fordi hun opplever at personalet ikke liker å snakke engelsk, og at de ikke føler seg komfortabel. Sara har bodd i Norge i 4 år, og har to barn i barnehagen. Da jeg spurte om hennes erfaringer med den norske barnehagen, fortalte hun følgende:

Sara: Den har vært veldig bra. I barnehagen som min datter går i er det veldig hjelpsom med alt. De tar alltid tid til å forklare ting og hva jeg trenger å ta med til barnehagen. Hver gang jeg har noen spørsmål eller trenger noe, har de alltid vært veldig hjelpsom selv med språkbarrieren. For vi har flyttet litt utenfor byen og der er det faktisk ikke så mange som snakker Engelsk, og det er mange som er redde for å snakke Engelsk selv om de snakker veldig bra Engelsk. Når jeg først flyttet til her vi bor nå ble jeg faktisk veldig overrasket, for jeg hadde bare besøkt byene her i Norge, så jeg ble overrasket over at det ikke er så mange mennesker som snakket engelsk her vi bor nå, så det har vært veldig tøft for meg. Men min datter snakker begge språk og hun er veldig flink, hun er til og med bedre enn meg nå (ler).

Sara forteller at samarbeidet med ansatte i barnehagen har vært veldig bra. Hun sier at de er hjelpsomme, og gir henne informasjon om hva hun trenger å ta med i barnehagen av forskjellig utstyr. Har hun spørsmål eller trenger noe, har de vært hjelpsomme til tross for språkforskjellene. Sara beskriver språkforskjellene som en språkbarriere, som sier at hun opplever språket som en hindring for å kunne yte seg språklig med andre mennesker. Spesielt der hun bor nå, som er utenfor storbyen, forteller hun at hun opplever at det kan være vanskelig å få like god kontakt med personalet. Dette begrunner hun med at hun opplever at personalet ikke snakker engelsk, at de ikke liker å snakke engelsk. Selv opplever hun personalet som flinke, og at de kan være preget av usikkerhet på egne engelskkunnskaper. Dette viser at når både foreldrene og personalet kan kommunisere, blir det lettere å dele informasjon med hverandre.

Tilhørighetsbegrepet har blitt synlig i denne studien ved foreldrenes ønske om deltakelse og blir inkludert i barnehagens fellesskap. Tilhørighet kommer frem når foreldrene forteller om at de er deltakende på dugnader, foreldremøter og andre sosiale arrangementer. Foreldrene viser også at de ønsker en tilhørighet ved å lære seg det norske språket. Denne studien kan også vise eksempler på hvor vanskelig det kan være å føle tilhørighet til en ny kultur. Jeg har i denne sammenheng hentet et sitat fra intervjuet med Karoline. Hun er i 30-årene og er født og oppvokst i et land i Norden. Hun har blitt rekruttert gjennom facebook-gruppen, og intervjuet foregikk over telefon på Norsk. Hun har bodd i Norge i syv år, og har hatt barn i en norsk barnehage i fem år. Karoline er svært opptatt av kultur, og at barnehagen skal fremheve de ulike kulturene som er representert i barnehagen. Hun forteller at ved å markere ulike kulturer får det barna og foreldrene til å føle seg viktig og at kulturen deres er viktig, og at barna vet hvor de kommer fra og at andre interesserer seg for å lære om deres hjemland og kultur. Da jeg spurte Karoline om hun som forelder får være med å tilrettelegge og medvirke i barnehagehverdagen, fortalte hun følgende:

Karoline: Ja jeg kan jo det. Men... Det er litt vanskelig for eksempel og blir med i FAU, fordi jeg føler at jeg ikke er flink nok til å bruke språket, visst du skjønner? At det er ganske høye krav, så det gjør at jeg ikke tør å bli med på forskjellige foreldreaktiviteter på samme nivå som jeg kanskje kunne ha tenkt meg i mitt hjemland, når jeg er kjent med språket og kulturen og der klarer jeg å forklare

og... presentere, eller sette riktig ord på ting. Så det er kanskje det jeg har tenkt på som den største utfordringen på en måte med tanke på barnehagen. Men ellers føler jeg at jeg har en mulighet til å gjøre det, men det er mer personlig at man blir litt usikker og kanskje vil stille (ler litt) til valg og sånne ting.

Medvirkning og medbestemmelse kan være et godt verktøy for å skape tilhørighet for utenlandsfødte foreldre i barnehagen. Karoline forteller at hun føler mulighet til å være med på å medvirke i barnehagens hverdag, men språket har blitt en hindring for henne til å delta i foreldreaktiviteter som FAU (foreldrerådets arbeidsutvalg). Karoline forteller at hun opplever at terskelen for å være med på slike foreldreaktiviteter er høy og at det kreves godt språk, og som følge av at hun ikke selv føler at hun behersker det norske språket godt nok tør hun ikke å delta.

Identitet i barnehagen kan også handle om hvorvidt barnehagen synliggjør det mangfoldet som er representert i barnehagen. Jeg vil nå finne noen eksempler fra materialet hvor det snakkes om hvorvidt deres kulturelle bakgrunn blir synliggjort i barnehagehverdagen. Første eksempel er fra intervjuet med Emma, som vi husker er en mor fra Vest-Europa. Da jeg spurte om barnehagen markerer hennes kultur i barnehagen, forteller hun følgende:

Emma: Nei, nei, nei, nei, ikke i det hele tatt.

Meg: Skulle du ønske at de gjort det?

Emma: Jeg har ikke tenkt over det faktisk, siden vi gjør det hjemme, siden vi begge er fra samme land i Vest-Europa snakker vi ikke norsk hjemme. Og for meg som fortsatt lærer om den norske kulturen, liker jeg at min datter lærer det i barnehagen. Så jeg tenker ikke så mye over det, det er okay. Vi lærer henne kulturen fra vårt hjemland hjemme også lærer hun norsk kultur i barnehagen, så det er en god balanse.

Her forteller Emma at det ikke er så viktig for henne at barnehagen markerer hennes kulturelle bakgrunn, og at det viktigste for henne er at hennes barn lærer om den norske kulturen i barnehagen. Dette begynner hun med at hun selv fortsatt lærer om den norske kulturen, og at de ikke snakker norsk hjemme. Siden Emma og hennes familie lever og oppdrar barna i to kulturelle kontekster, balanserer de dette med at barna lærer om kulturen fra Emmas hjemland hjemme og om den norske kulturen i barnehagen. I kontrast til Emmas fortelling, der Emma vektlegger at det er greit at barnet hennes lærer om norsk kultur i barnehagen, og at hun får lære om foreldrenes kultur hjemme, vektla Karoline at å lære om ulike kulturer i barnehagen er viktig både for foreldrene og barna fra andre kulturer:

Karoline: (...) Det som jeg syns er veldig viktig for både foreldrene og barn fra andre kulturer som ikke er lik Norge, eller som ... la oss si land som ikke er en del av de nordiske landene. At man kanskje kan prøve å fremheve litt av den kulturen i barnehagen. Jeg tenker at det ikke er så viktig om de ikke snakker om min kultur så mye i barnehagen, for den kulturen er jo ganske lik den norske. Men moren til et barn fra ... Spania, så er det plutselig litt annerledes, det er annerledes hverdag, kultur og mat. Det kan være viktig for barnet å markere deres kultur, for å kjenne at han eller hun er viktig og at kulturen deres er viktig, og at foreldrenes kultur er viktig, og at de liksom vet hvor de kommer fra og at andre barn og voksne er interessert i det (...)

Karoline forteller også at det å lære om andre kulturer i barnehagen er viktig for å forstå hverandre bedre. For henne er det ikke viktig at hennes kultur blir markert i barnehagen, da hun selv opplever sin kulturelle bakgrunn som lik den norske, men at det er mer viktig å markere de kulturene som har mer ulikhet når det kommer til hverdag, mat og kultur. Dette betyr at Karoline forstår sin kultur relativt lik norsk kultur, og at det derfor ikke er nødvendig å vise denne i barnehagen. Hun sier at viktigheten imidlertid er større for familier som har en oppvekstkultur som er mer ulik den norske, og at markeringer av andre kulturer i barnehagen fører til trygghet, anerkjennelse og tilhørighet for både barna og foreldrene som nå skal etablere seg i en ny kulturell kontekst.

Jeg har i denne delen av kapittelet forsøkt å vise til fortellinger fra mitt materiale knyttet til Chambon (2015) sine teorier om identitet, og hvordan eksempler fra materialet er knyttet til deling, tilpasning og tilhørighet.

6 Fortellinger om tilpasninger, motstand og forhandlinger

Som vi har sett i de to foregående kapitlene, beskriver de intervjuede foreldrene seg som tilpasningsdyktige foreldre i ulike situasjoner der man må konstruere forbindelsen mellom oppvekstkultur og ny kultur. Foreldrene gir derfor i denne studien uttrykk for at de er gode foreldre ved å tilpasse seg. De ser på det som en viktig del av sitt foreldreskap å gjøre det barnehagen forventer av dem. Å forstå organisasjonen, lære seg reglene/normene, praksisene og språket. Prosessen med å tilpasse seg er en gjensidig prosess, og for den personen som flytter til et nytt land handler tilpasning om å skape plass for det nye uten å miste seg selv (Guibernau, 2013). Jeg vil i dette kapitlet se på fortellingene om hvordan foreldrene har opplevd å måtte tilpasse seg barnehagens matkultur, fokus på utetid, språket og barnehagen som organisasjon, og hvilke eventuelle motstander og forhandlinger som har oppstått i denne tilpasningsprosessen.

Kapitlet er organisert på den måten at jeg i tur og orden vil presentere tre foreldre og deres fortellinger om tilpasning, motstand og forhandlinger. Disse informantene er valgt ut fordi de på hver sin måte gir et innblikk i det mangfoldet som finnes i mitt materiale, med tanke på deres erfaringer og tanker om tilpasning, motstand og forhandlinger.

6.1 Tilpasning

I denne studien har mat vært en stor del av det foreldrene forteller frem som noe av det som har krevd at de har endret seg og/eller gått på kompromiss med det de selv synes hadde vært å foretrekke. Dermed er mat et gjennomgående kjennetegn på et område hvor informantene har tilpasset seg den norske kulturen generelt og spesielt den norske barnehagekulturen. Som skrevet i tidligere forskning utgjør maten barna får i barnehagen en stor del av barns totale kosthold (Faltin, 2018). Gjennom kapittel fire om barnehagens hverdagspraksiser vises det blant annet at matkultur er noe som viser seg å være viktig for informantene, og er blitt en stor del av hver enkeltes tradisjon og arv. Mat er ikke noe informantene er likegyldig til, tvert imot er det noe de bryr seg om og har meninger om, og det er også et område hvor de legger merke til forskjeller. Likevel finner jeg at de må tilpasse seg hvordan matkulturen er i Norge. Fra intervjuene opplever jeg at foreldrene har en stor respekt for landet de nå bor i, og den kulturen og tradisjonen som følger med. Selv om noen av foreldrene uttrykker lite begeistring og forståelse for den maten som blir servert i norske barnehager, finner de seg i det og avstår også fra å si så mye på det. Et eksempel finner vi fra kapittel fire om barnehagens hverdagspraksiser, da i intervjuet med Anna fra Sør-Europa. Her er et utdrag fra sitatet:

Anna: (...) Så det som faktisk skjedde var at jeg ble vant til det faktum at han spiser brød hver dag, og at de har et varm-mat måltid i uken. I starten av COVID-19 situasjonen var alt litt mer avslappende, det er annerledes arbeidstider så vi spiste alltid frokost hjemme. Så da kan jeg sørge for at han for yoghurt om morgenen og ikke brød. Så får jeg heller takle at han spiser brød resten av dagen i barnehagen.

Anna forteller at hun kommer fra en annen kultur der varm lunsj er det vanlige. Ut ifra det hun forteller vises det at Anna har en kulturell forståelse av mat, og at dette er noe hun med tiden har måtte tilpasse seg i henhold til det som tenkes å være den norske matkulturen. I Annas fortelling sier hun at hun har måtte tilpasse seg den norske matkulturen, da det var vanskelig å integrere hennes matkultur inn i barnehagen. Maagerø og Simonsen (2012) stiller i sin forskning spørsmålet «er det mulig å integrere mat fra forskjellige kulturer i barnehagens hverdag?», som betyr at man skal la majoritetskulturen utfordres ved å ta hensyn til at verden har forandret seg og at vi lever i et multikulturelt samfunn. Min studie kan fortelle at det har vært vanskelig for informantene å integrere sin matkultur i barnehagen. Intervjuet med Anna sier noe om hennes vurderinger og prioriteringer og hennes ønske om å passe inn, da hun har motvilje mot å være vanskelig.

Flere foreldre forteller at de har måtte tilpasse seg etter de norske tidspunktene å spise middag på. Et eksempel på dette finner vi i intervjuet med Stefan. Han er i 40-årene og kommer fra Sør-Europa. Han har god erfaring med norske barnehager, og har selv gått i barnehage i sitt hjemland. Han forteller:

Stefan: Tidspunktet de spiser på i barnehagen er litt annerledes enn tidspunktene vi har hjemme. Så vi måtte tilpasse oss det litt, men ikke noe store tilpasninger. Det var litt overraskende i begynnelsen, men så forstår du hvorfor ting blir gjort på den måten

Stefan forteller at han har tilpasset seg etter de rutineene den matkulturen som er i Norge, og at han lært seg å forstå hvorfor «ting» blir gjort på den måten. Stefan virker forståelsesfull og en som ønsker å lære og forstå den nye kulturelle konteksten han nå skal oppdra barna sine i. Han forteller at de har måtte endre på sine rutiner i hjemmet, og at de først syntes det var overraskende og uvant at den norske matkulturen i barnehagen har ført til at de har måtte spise middag tidligere enn det de er vant til fra sin kulturelle bakgrunn. Stefan forteller at han etter hver lærte seg å forstå barnehagen som system og dens regler og normer. Stefan fremstår som en tilpasningsdyktig forelder og han viser interesse for å lære om den nye kulturelle konteksten som han møter i barnehagen.

Barnehagens utekultur har også vært et kjennetegn i situasjoner hvor foreldrene har måtte tilpasse seg. Et eksempel finner vi intervjuet med Sara som vi husker er en mor i 30-årene fra USA. Fra sitatet om barnehagens hverdagspraksiser forteller hun:

Sara: Jeg vil si at barnehagen desidert er viktig for integrering for foreldre fordi det er så mye vi ikke vet, som for eksempel ull og de tingene der og hvilke typer utendørsklær barna trenger til forskjellig vær. Det er slikt jeg ikke hadde noen kunnskap om, så det var veldig viktig å lære om slike ting og hvordan jeg skulle gjøre barnet mitt klar hver dag, og forsikre meg om at hun har alt hun trenger. Spesielt å forsikre meg om at hun har de forskjellige type klærne hun trenger hver dag. Så det har vært gode læringserfaringer.

Flere av foreldrene opplever at norske barnehagers utekultur som en positiv overraskelse, som i tillegg oppleves som en læringssituasjon for dem som foreldre. Sara forteller i sitatet at barnehagen er viktig for integrering av foreldre som ikke har nok kunnskap om f.eks. hvilke klesplagg barna trenger til de varierende årstidene i Norge.

Informantene i studien representerer i stor grad foreldre som erfarer at barna er mindre ute i barnehagene i deres hjemland, og flere forteller at barna ikke går ut når det er dårlig vær. Det vil si at foreldrene ikke har erfaring med at barna er like mye ute som de er i norske barnehager, og det oppleves derfor som en stor tilpasningsprosess for foreldrene. De må tilpasse seg klimaet i Norge og kravet om at barna skal være ute i all slags vær. Dette fører til at foreldrene må vite hvilke klesplagg som passer til de ulike årstidene, noe som kan være utfordringer for utenlandsfødte foreldre å vite hvilke klesplagg som kreves i barnehagen. Sara forteller at å få kunnskap om hvilke klær barnet hennes trenger i barnehagen, har ført til gode læringserfaringer i barnehagen.

6.2 Forhandling og motstand

I tillegg til de mange fortellingene om fleksible og tilpasningsdyktige foreldre som nærmeste uten å murre adapterer til barnehagens praksiser, rommer materialet også fortellinger om forhandling og motstand. Det er imidlertid ikke mange store tegn til at foreldrene gjør mye ut av seg for å forhandle eller vise motstand, men et gjennomgående kjennetegn ved hvordan forhandlinger og motstand delvis kan knyttes til da foreldrene snakket om mattilbudet i norske barnehager. Jeg vil først vise til intervjuet med Anna, som er presentert i delen over. Hun forteller følgende:

Anna: Vi kommer fra en annen kultur og vi har vanligvis varm lunsj, og i starten forberedte jeg alltid varm-lunsj til barnet mitt som han kunne ta med i barnehagen. Vi må alltid ha med frokost i barnehagen, og i starten tok jeg med varm mat til han i matpakken. Men da endte det opp med at de i barnehagen enten ikke ga det til han, eller at de ga det til han, men ikke varmet det opp fordi det ikke var noe de tenkte over. Vi har hatt mange møter der jeg spurte om de kunne gi maten til han og varme det, siden jeg syns ikke de har prøvd så mye. Jeg forstår at de er vanskelig fordi når han ser andre barn spise brødsiver til frokost og da vil han selvfølgelig også ha det (...)

Det aller mest fremtredende er motstand knyttet til mat og hva foreldrene mener er best for barn. I dette sitatet fremstår motstand i form av Annas forhandlinger mellom sin egen matkultur og matkulturen som er barnehagen. Anna forteller at hun i starten tok med varmmat til frokost, som endte med at personalet enten ikke ga maten til barnet eller serverte det kaldt. Hun viser her motstand til den maten som blir servert i barnehagen, som alle barna blir servert, med å ta med egen mat som hun mener er bedre for hennes barn. Etter en periode hvor hun ser at maten hun tar med ikke blir tilberedt på den måten hun ønsker, og at barnet hennes også vil spise brødsiver, bestemmer hun seg for å slutte å ta med varmmat. Dette viser at Anna blir møtt av en holdning som sier at den norske maten er best, og at det viser seg å være vanskelig å integrere hennes matkultur inn i den matkulturen som er i norske barnehager.

Den neste informant jeg vil presentere er Emma som forhandler om barnehagens mattilbud. Emma kjenner vi igjen fra de forgående kapitlene, som er en mor fra Vest-Europa. Hun forteller følgende:

Emma: Min datter spiser kaviar, jeg vet ikke.... ost og skinke sånn man har på tube. Jeg syns det er for salt det er for søtt og det har for mye sukker, spesielt i kaviar. Så jeg spurte om det var mulig (ler) at hun fikk noe annet å spise, men det gikk ikke siden de ikke tilbyr varm mat i barnehagene. Men når hun startet i

en annen barnehage spurte jeg bare om det var mulig å unngå noen produkter, og det var greit. Spesielt produkter i tube, for meg er det ikke så sunt.

I intervjuet med Emma finner vi tegn til forhandling da hun har prøvd å forhandle om mattilbudet i barnehagen. Hun forteller at hun har spurt personalet om det hadde vært mulig at barnet hennes fikk noe annet å spise, men barnehagen svarte at de ikke tilbyr varm mat. Da barnet begynte i en annen barnehagen måtte Emma spørre personalet om de kunne unngå noen matprodukter som Emma spesielt mente var usunne. Dette indikerer at Emma har måtte tilpasse seg etter det mattilbudet i norske barnehager, da barnehagen ikke kunne tilfredsstillte Emmas ønske om varmmat. Her ønsker ikke Emma å bare å blindt akseptere etablerte en etablert praksis, og hun prøvde derfor å be om noe annet, men ga til slutt opp. Altså; hun forsøkte å forhandle, men da hun ikke kom noen vei med det ga hun seg. Dette betyr at hun ønsker å tilpasse seg, men også ta inn noe av sitt eget. Når Emma gir opp å forhandle om mat, men samtidig får innfridd ønske om at personalet unngår å servere barnet hennes usunn mat, forteller dette oss at hun kan gi slipp på noe, men ikke alt.

6.3 Oppsummering

Ved hjelp av analysene fra de to foregående kapitlene har jeg i dette kapitlet funnet ulike situasjoner hvor foreldrene har måtte tilpasses seg, forhandle og gjøre motstand. Funnene er jeg har gjort er knyttet kulturell forskjellighet, og at foreldrene for det meste forholder seg til denne forskjelligheten med å tilpasse seg den. Foreldrene uttrykker imidlertid få åpenbare tegn knyttet til forhandling og motstand i sine fortellinger. I dette kapitlet har jeg derfor prøvd å undersøke foreldrenes tilpasningsprosess, samt de fortellingene om forhandling og motstand som har kommet til uttrykk i foreldrenes fortellinger. Foreldrene har blitt møtt med holdningen «det norske er det beste», som betyr at utenlandsfødte foreldre møtes av holdninger om at norsk matkultur er noe som ikke skal endres eller forhandles om. Mange av foreldrene har satt seg noen tanker om hvordan det skal være i norske barnehager, og at han viser tilpasning i form av forståelse og læring.

Foreldrene forteller seg frem som tilpasningsdyktige som tar seg til takke med den matkulturen som er i norske barnehager, og heller kutter ut brødmatt hjemme for å få plass til mer av den maten de er vant til fra sitt hjemland. I denne studien har det vært tilpasningsprosessen til foreldrene som har vært mest synlig, som følge av at forhandlingene ikke strakk gjennom til personalet og lite motstand. Tilpasning blir vist gjennom blant annet barnehagens fokus på utetid og barnehagens mattilbud. Selv om foreldrene opplever utetid og mattilbudet som uvant i begynnelsen og noen har prøvd å forhandle og vise motstand, har de fleste vært positive og finner seg i at dette er en del av den norske kulturen. På denne måten beskriver foreldrene i mitt materiale seg selv som tilpasningsdyktige, og dermed som gode foreldre.

7 Avslutning

Med en økning på 16% av minoritetsspråklige i norske barnehager de siste årene, vil det si at barnehagen blir en større arena hvor ulike kulturer møtes, og stadig flere foreldre som er født og oppvokst i ett annet land enn Norge har sine barn i en norsk barnehage. Hensikten med denne oppgaven har vært å se på hvordan utenlandsfødte foreldre opplever det å ha egne barn i en norsk barnehage, og hvilke tanker om egen kulturelle bakgrunn, foreldrerollen og barns beste kommer til uttrykk når de forteller om deres opplevelse av den norske barnehagen.

Det overordnede spørsmålet som oppgaven søker å belyse er hvordan foreldre som selv er oppvokst i et annet land opplever å være barnehageforelder i Norge, og hva dette kan fortelle oss om barnehagen som en arena for kulturmøter og forhandling om kulturelle forskjeller. Det vil si at jeg ønsker å undersøke hvorvidt og eventuelt hvordan utenlandsfødte foreldre ser sin egen kulturelle bakgrunn som et hinder eller en ressurs i forbindelse med deres rolle som barnehageforelder. Og i hvilke sammenheng tematiseres kulturelle forskjelligheter og hvordan forholder foreldrene seg til denne opplevde forskjelligheten.

Ved å gjennomføre kvalitative intervjuer med syv utenlandsfødte foreldre, har jeg fått innsikt i deres erfaringer, opplevelser og synspunkter om hvordan det er å være barnehageforelder i et land en selv ikke er født og oppvokst. Til å analysere datamaterialet har jeg benyttet meg av en kombinasjon av tematisk og narrative analyse.

I analysen har jeg tatt utgangspunkt i et utvalg teorier om kultur og identitet. Vi har sett at kulturbegrepet har flere ulike betydninger, men ut ifra definisjonen til Eriksen og Sajjad (2006) om at kultur er de ferdigheter, oppfatninger og væremåter personer har tilegnet seg som medlemmer av et samfunn, som kontinuerlig vedlikeholdes og forbedres i kraft av møtet mellom andre mennesker. Dette understrekes av mine informanter, som alle beskriver seg selv som tilpasningsdyktige foreldre, som ønsker å være en del av den norske kulturen og passe inn i den norske kulturelle konteksten. Som vi husker fra Chambon (2015) sine teorier om identitet, handler identitet om resultatet av den kulturen vi er vokst opp i, den utdannelsen vi har tatt, vennene vi har valgt, de positive og negative opplevelser som har preget oss og det som har påvirket oss. En persons identitet er ekstra sårbar i situasjonen ved forflytning fra et land til et annet. I denne studien beskriver foreldrene sin første opplevelse av en norsk barnehage som rart, spennende, nytt og usikkert. Chambon (2015) beskriver en forflytningsprosess med tre elementer; dele, tilpasse og tilhøre. Disse tre elementene har vist seg å være tilfellet hos foreldrene i min studie, som alle har følt på det å være gjennom en forflytningsprosess. I det følgende vil jeg vise til oppgavens funn i lys av problemstilling og forskningsspørsmål.

Sentrale funn

I likhet med Sønsthagen (2018) viser også min forskning at utenlandsfødte foreldre konstant er i en forhandlingsprosess mellom sin egen bakgrunn og kultur og

barnehagens innhold. Et sentralt funn i denne oppgaven er at foreldrene jeg intervjuet ga tydelig uttrykk for å være opptatt av hva som er best for barna, og deres forventninger til barnehagen var at deres barn skulle lære seg det norske språket, samt at de skal sosialiseres og lære om den norske kulturen. Foreldrene er opptatt av at de selv om foreldre og deres egne barn skal tilpasse seg en ny kulturell kontekst, men samtidig opptatt av å bevare sin identitet og deres kulturelle bakgrunn. Foreldrene sin identitet er knyttet til at de har en annen kulturell bakgrunn, og at de har flyttet fra sitt hjemland til et nytt land.

Et annet viktig funn er at foreldrene viser at både de som forelder og deres barn er opptatt å tilpasse seg barnehagens som system og dens regler/normer, men samtidig bevare sin kulturelle bakgrunn og identitet. Eksempelvis forteller den ene informanten at familien deres har kuttet ut brød og pålegg hjemme, fordi de synes at barnet deres spiser nok brød i barnehagen og trenger annen type mat hjemme. Denne informanten er vant til å spise varm mat til lunsj fra sitt hjemland, og er overrasket over at barna i barnehagen får servert brød til lunsj. Ved å se på foreldrenes fortellinger viser jeg at foreldrene har satt sine behov til side for barnehagens diskurs. De har gitt den norske matkulturen forrang for den matkulturen de har med seg fra sitt føde- og oppvekstland.

Mine analyser viser at spørsmålet om hvorvidt og eventuelt hvordan utenlandsfødte foreldre ser sin egen kulturelle bakgrunn som et hinder eller en ressurs i forbindelse med deres rolle som barnehageforelder er knyttet til språk og mangel på kunnskap om barnehagens innhold og oppgaver. Et viktig funn i denne sammenheng er hvordan erfaringer knyttet til hvordan de reflekterer over seg selv i møte med en ny kulturell kontekst trer frem som sentral når man skal se på hvordan det er å være forelder i en ny kulturell kontekst. Et konkret eksempel på dette er at foreldrene opplever at sin manglende kunnskap om uteklær til barna fører til usikkerhet om barnet har alt det trenger i barnehagen, i dette tilfellet at barnet ikke fryser. Her trer deres kulturelle bakgrunn frem som en utfordring når det kommer til kunnskap om hva barnet trenger av uteklær i Norge. Mine analyser viser at det er mange av barnehagens hverdagspraksiser som ikke er en selvfølge for alle, for eksempel er det ikke en selvfølge at foreldre fra en annen kulturell kontekst vet hvilke uteklær som trengs i barnehagen, da mange ikke har erfaring med det norske klimaet. Det er imidlertid ikke noen fortellinger som tydeliggjør om foreldrene ser på sin kulturelle bakgrunn som en ressurs.

Et annet viktig funn i denne oppgaven er at forskjelligheter tematiseres i sammenheng med ulike syn på hva barn trenger og ulike erfaringer fra egen oppvekstkultur. Foreldrene jeg har intervjuet forholder seg til denne opplevde forskjelligheten med å forhandle om mat, men samtidig være åpen for tilpasning til barnehagens normer og regler. Foreldrene i studien forholder seg til to ulike kulturer ved å lære, respektere og undre over den kulturen som møter i norske barnehager, samt ved å bevare sin kulturelle bakgrunn når de er hjemme. Foreldrene peker på at de ikke er så opptatt, eller at de ikke har tenkt over om deres kultur blir representert i barnehagens hverdag. Flere mener at det er en god balanse mellom at barna lærer om norsk kultur i barnehagen og om deres kultur, tradisjoner og helligdager hjemme.

Det fjerde funnet jeg vil trekke frem i denne avslutningen er at foreldrene jeg har intervjuet uttrykker at språket har skapt utfordringer i enkelte situasjoner, og har i ulike situasjoner ført til ekskludering og mangel på deltakelse i fellesskapet. Disse opplevelsene kommer av at de opplever at de ansatte ikke er komfortabel med å snakke

engelsk i de hverdagslige situasjonene som levering og henting av barna, eller at de ikke blir inkludert på foreldremøter og lignende. Ellers gir foreldrene gjennomgående positive beskrivelser av hvordan de opplever å være utenlandsfødte forelder i sin barnehage.

Tidligere forskning som er presentert i denne studien peker på at samarbeid mellom barnehagen og foreldrene er viktig, men at barnehageansatte uttrykker at de syns det er vanskelig å møte utenlandsfødte foreldre, da de har for liten kompetanse. Min studie har vist at et godt foreldresamarbeid også har en høy verdi for utenlandsfødte foreldre. En mor som jeg har intervjuet, Hannah, beskriver verdien av et godt foreldresamarbeid som grunnleggende og basis for henne som forelder til å føle seg trygg. De opplever at barnehagen er en del av å oppdra deres barn, som vil si at de som foreldre har mye tillitt til de ansatte i barnehagen, og stoler på at de gjør den beste jobben for å tilfredsstille hva foreldrene ønsker, forventninger og krever av dem. Et godt foreldresamarbeid for foreldrene i denne studien er når de ansatte snakker med foreldrene om hvordan barnet deres har det, og hvordan når de som foreldre blir spurt om deres synspunkt når det kommer til barnas trivsel i barnehagen. Å løse ulike problemer/utfordringer sammen, er også viktig for hvordan foreldrene ser på et godt samarbeid.

Denne studien har vist at foreldrene som jeg har intervjuet beskriver sitt første møte med en norsk barnehage som både rart, spennende, nytt og usikkert. Funnene jeg har gjort viser at de foreldrene jeg har intervjuet opplever at det er trygt og godt å ha barn i en norsk barnehage. De har gode erfaringer med personalet, og de føler de får den informasjonen de trenger for å lære om barnehagen som system og dens regler og normer.

Referanser

- Aarset, M-F., & Sandbæk, M-L. (2009). *Foreldreskap om ungdoms livsvalg i en migrasjonskontekst*. (ISF rapport, 2009/7). Oslo: Institutt for samfunnsforskning.
- Aasen, J. (2012). *Flerkulturell pedagogikk: En innføring*. (2. utg). Vallset: Oplandske bokforlag.
- Andenæs, A. (2012). Hvilket barn? Om barn, barndom og barnehage. *Tidsskrift for Nordisk barnehageforskning*, 5(1).
- Bakken, A. (2003). *Minoritetsspråklige ungdom i skolen: reproduksjon av ulikhet eller sosial mobilitet?* (NOVA rapport 2003/15). Oslo: Norsk institutt for forskning om oppvekst, velferd og aldring.
- Barnehageloven. (2005). Lov om barnehager. (LOV-2005-06-17-64). Hentet fra: <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2005-06-17-64>
- Becher, A-A. (2006). *Flerstemmig mangfold: Samarbeid med minoritetsforeldre*. Bergen: fagbokforlaget.
- Borge, A-I-H., Nordhagen, R. & Lie, K-K. (2003). *The History of the Family. Children in the environment: forest day- care centers modern day care with historical antecedents* (4. utg). 8, 605-618.
- Bugge, A., & Drøving, R. (2000). *Det norske måltidsmønsteret: ideal og praksis*. Lysaker: Statens institutt for forbruksforskning.
- Chambon, L. (2015). Replanted Identity. (2.Utg.). Hentet fra: https://ideallabonline.files.wordpress.com/2014/06/ri-catalogue_web.pdf
- Dyrbeck, A. (2013). *Det kan være vanskelig å forstå; når en ikke skjønner noe. «Hvordan opplever innvandrereforeldre samarbeidet med personalet i norske barnehager?»*. Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet.
- Dalland, O. (2017). *Metode og oppgaveskriving*. (6.Utg). Oslo: Gyldendal akademisk.
- Eide, B., & Winger, N. (2006). I Bae, B., Eide, B., Winger, N. & Kristoffersen, A-E. *Temahefte om barns medvirkning*. Hentet fra: https://www.regjeringen.no/globalassets/upload/kilde/kd/red/2006/0107/ddd/pdfv/300463-temahefte_om_barns_medvirkning.pdf
- Eriksen, T-H., & Sørheim, T-A. (2006). *Kulturforskjeller i praksis. Perspektiver på det flerkulturelle Norge*. (4. utg). Oslo: Gyldendal.
- Eriksen, T-H. & Sajjad, T-A. (2016). *Kulturforskjeller i praksis. Perspektiver på det flerkulturelle Norge* (6. utg). Oslo: Gyldendal.

- Faltin, T. (2018, 11. August). Hver fjerde norske barnehage serverer knapt grønnsaker: - det er alvorlig. *Dagbladet*. Hentet fra: <https://www.dagbladet.no/mat/hver-fjerde-norske-barnehage-serverer-knapt-gronnsaker---det-er-alvorlig/70087510>
- Fangen, K. (2006). Assimilert, hybrid eller inkorporert i det etniske? Tilpasning og identifikasjon blant somaliere i Norge. *Sosiologisk tidsskrift* 2006; 14(1):4-33.
- Gjervan, M., Andersen C-E., & Bleka, M. (2012). *Se mangfold! Perspektiver på flerkulturelt arbeid i barnehagen*. Oslo: Cappelen Akademisk Forlag.
- Gjervan, M. (2018). Flerkulturelle perspektiver og foreldresamarbeid. I Glaser, V. *Foreldresamarbeid. Barnehagen i et mangfoldig samfunn*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Glaser, V. (2018). *Foreldresamarbeid. Barnehagen i et mangfoldig samfunn*. 2.utg. Oslo: Universitetsforlaget.
- Guibernau, M. (2013). *Belonging: Solidarity and Division in Modern Societies*. Cambridge, United Kingdom: Polity Press.
- Gullestad, M. (2002). *Det norske sett med nye øyne*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Johannessen, A., Christoffersen, L., & Tufte, P. (2016). *Introduksjon til samfunnsvitenskapelig metode* (5. utg). Oslo: Abstrakt.
- Johannessen, L-E-F., Rafoss, T-W., & Rasmussen, E-B. (2018). *Hvordan bruke teori? Nyttige verktøy i kvalitativ analyse*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Jerlang, E. (2000). *Utviklingspsykologiske teorier: en innføring*. (3. utg). Oslo: Gyldendal.
- Jacobsen, D-I. (2015). *Hvordan gjennomføre undersøkelser?* (3. utg). Oslo: Cappelen Damm akademisk.
- Kalkman, K. (2019). Barnehagelivet er ikke en selvfølge. I S. Kibsgaard og K. Kalkman (red.). *Vente, håpe, leve. Familier på flukt møter norsk hverdagsliv* (s. 145-158). Oslo: Universitetsforlaget.
- Kibsgaard, S., & Sandseter, E-B. (2014). Bevegelseslek i barnekultur, tradisjoner og kulturelt mangfold. I E-B Sandseter., T-L. Hagen, & T. Moser (red.). *Kroppslighet i barnehagen. Pedagogisk arbeid med kropp, bevegelse og helse* (2. utg., s. 65-80). Oslo: Gyldendal akademisk.
- Korsvold, T. (2011). *Barndom - Barnehage - Inkludering*. Bergen: Fagbokforlaget.
- Kunnskapsdepartementet. (2017). *Rammeplan for barnehagen: Forskrift om rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver*.
- Lareau, A. (2011). *Unequal childhoods. Class, race and family life. Second edition with an update a decade later*. University of California Press: Berkeley
- Larsen, A. (2007). *En enklere metode: Veiledning i samfunnsvitenskapelig forskningsmetode*. Bergen: Fagbokforlaget.

- Lauritsen, K. (2011). Barnehagen i kulturell endring - tilpasning og motstand. I T. Korsvold (red.). *Barndom. Barnehage. Inkludering* (s. 55-75). Bergen: Fagbokforlaget.
- Maagerø, E., & Simonsen, B. (2012). Constructing an inclusive culture in kindergartens. I Moyles, J., & Papatheodorou, T. *Cross-cultural perspectives in early childhood*. SAGE Publications Ltd.
- Marshall, C., & Rossman, G-B. (2016). *Designing Qualitative Research*. (6. Utg). Sage: London.
- Meld. St. 6 (2012–2013). *En helhetlig integreringspolitikk*. Oslo: Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet. Hentet fra: <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/meld-st-6-20122013/id705945/?ch=1>
- Nilsen, H-K. (2011). *Kulturelt og språklig mangfold – og norskhet – i barnehager med norsk-russiske barn i Finnmark*. (HIF-rapport nr. 3. 2011/7). Høgskolen i Finnmark og Norsk Forskningsråd.
- Næss, H- E., & Pettersen, L. (2017). *Metodebok for kreative fag*. Oslo: Universitetsforlag.
- Rebin, E. (2015, 29. juni). Identitet og tilhørighet. *Dagsavisen*. <https://www.dagsavisen.no/kultur/2015/06/29/identitet-og-tilhorighet/>
- Regjeringen. (2010). *Mangfold og mestring— Flerspråklige barn, unge og voksne i opplæringsystemet*. NOU 2010: 7. Hentet fra: <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/NOU-2010-7/id606151/sec4>
- Regjeringen. (2018). *Vil ha flere minoritetsspråklige barn i barnehagen*. Pressemelding nr. 67-18. Hentet fra: <https://www.regjeringen.no/no/aktuelt/vil-ha-flere-minoritetsspraklige-barn-i-barnehagen/id2593053/>
- Rotheram, M-J., & Phinney, J-S. (red.) (1987). *Children's Ethnic Socialization: Pluralism and Development*. Newbury Park: Sage.
- Rubin, H-J., & Rubin, I-S. (2012). *Qualitative interviewing – The art of haring data*. (3. utg) Sage: Thousand Oaks, Caif.
- Sandgrind, S-W. (2019, 24. september). *Barnehage og skole er også en viktig integreringsarena for foreldrene*. Barnehage.no. <https://www.barnehage.no/integrering-samarbeid/barnehage-og-skole-er-ogsaa-en-viktig-integreringsarena-for-foreldrene/136307>
- Smette, I., & M-G, Rosten. (2019). *Et iakttatt foreldreskap. Om å være foreldre og minoritet i Norge*. Rapport 3/19. Oslo: NOVA.
- Statistisk sentralbyrå. (2019). Barnehager. Hentet fra: <https://www.ssb.no/barnehager>
- Stets, J-E. & Burke, P-J. (2000). Identity Theory and Social Identity Theory. *Social Psychology Quarterly*, 63 (3).
- Stets, J-E. & Burke, P-J. (2014). Self-Esteem and Identities. *Sociological Perspectives*, 57 (4).

Sønsthagen, A-G. (2018). «Jeg Savner Barnet Mitt». Møter Mellom Somaliske Mødre Og Barnehagen." *Nordic Journal of Comparative and International Education* 2.1 (2018): 55-71.

Sørensen, A-S., Høystad, O-M., Bjurström, E., & Vike, H. (2008). *Nye kulturstudier*. Oslo: Spartacus Forlag.

Thagaard, T. (2018). *Systematikk Og Innlevelse: En Innføring I Kvalitative Metoder*. (5. Utg.). Bergen: Fagbokforlag.

Tjora, A. (2012). *Kvalitative forskningsmetoder i praksis*. Oslo: Gyldendal.

Tjora, A. (2017). *Kvalitative forskningsmetoder i praksis*. Oslo: Gyldendal.

Vedlegg

Vedlegg 1: Intervjuguide

1. Bakgrunn

- Kan dere fortelle litt om deg selv?
  - Hvor gammel er du?
  - Hvor lenge har du bodd i Norge?
  - Hvor lenge har du hatt barn i barnehagen?
- Hvor vokste du opp? (inkludert opp til grunnskoleutdanning)
- Gikk du selv i barnehage i landet du vokste opp?
  - Oppfølgingsspørsmål dersom informanten ikke gikk i barnehage: Hvorfor gikk ikke du i barnehage tror du?
- Hvilke erfaringer har du/dere med norske barnehager? Fortell

2. Forventninger til barnehagen

- Hva var de største overraskelsene for deg, hva var det mest uventede med barnehagen der barnet ditt går?
- Hvordan var den første tiden i barnehagen for deg som foresatt i barnehagen? Fortell om ditt første møte med ansatte
- Hva forventet/ønsket du av barnehagen da barnet ditt startet? (Hvorfor, fortell)
  - Innfridde dine forventninger? og spurte noen i barnehagen om forventningene dine?
- Er det noe du ikke er fornøyd med i barnehagen? I så fall hva mer kunne du ønsket?
- Har barnehagen vært en viktig sosial arena/integreringsarena for dere? (fortell ... hvorfor) Legger barnehagen til rette for sosiale sammenkomster?
  - Deltar du/dere på dugnader, foreldrekafe o.l, og hvem prater dere med der da i tilfelle?
- Er barnehagen i Norge forskjellig fra ditt hjemland? (Hvis ja – hvordan?)

3. Samarbeid

- Hvilken kontakt har dere med personalet? (I for eksempel situasjoner som henting/bringing, møter, høytidsfeiring osv.)
- Beskriv foreldresamarbeidet i barnehagen (bra/dårlig utdyp)
- Hvordan var foreldresamarbeidet i starten, første møte med barnehagen? Hvordan fikk dere informasjon?
- Hva har funket bra og hva har ikke funket like bra? Kom med eksempel (utfordringer, hva kunne bli gjort bedre?)

4. Medvirkning

- Føler dere at dere får være med å medvirke/tilrettelegge i barnehagen?
- Hva er dere opptatt av når det gjelder oppdragelse og læring i barnehagen?
  - Hvordan syns dere personalet jobber med dette?

5. Støtte

- Hvordan opplever dere at deres kultur blir møtt og respektert i barnehagen?

- Føler du at deres kultur blir gjenspeilet i barnehagen (hvorfor/hvorfor ikke?)
- Hvordan føler dere at personalet jobber med å vise deres kultur i barnehagen? (markering av høytider, flagg av deres hjemland osv.)
- - Visst ikke, skulle du ønske at det ble markert?

6. Avslutning

- Hvilken verdi har et godt samarbeid med barnehagen for dere?
- Har dere noen forslag til hvordan foreldresamarbeidet kan blir bedre?
- Har dere noe mer å tilføye?

Vedlegg 2: Informasjonsskriv på engelsk

This is an inquiry about participation in a research project where the main purpose is to find out foreign-born parents experience having their children in a Norwegian kindergarten. In this letter i will give you information about the purpose of the project and what your participation will involve.

Purpose of the project

The purpose of the study is to see how it is like to be a kindergarten parent in a country where you have not been raised, with a particular focus on how cultural differences affect the cooperation between the kindergarten and the parents.

I want to analyze the foreign-born parents' point of view when it comes to experiences, similarities and differences from their home country and any challenges when it comes to meeting the Norwegian kindergarten.

Who is responsible for the research project?

Department of Interdisciplinary Cultural Studies, Faculty of Humanities, NTNU. There is no connection between the study and the kindergartens the interview subjects have their children in.

Why are you being asked to participate?

The reason I turn to you is that I think you fall into my recruitment criteria, which means being born and raised in a country other than Norway and then having your own children in a Norwegian kindergarten for at least 2 years.

What does participation involve for you?

For those of you who want to participate, it means that you dedicate 30-40 minutes to an interview. The interview will include questions about your background, your experiences with the Norwegian kindergarten, your thoughts on parenting, your thoughts on culture and whether it is visible in your kindergarten. The interview can be conducted in Norwegian or English according to your preference. It will be nice if I can use audio recorder during the interview.

The interview will not include questions about other parents or children. The kindergarten and staff will be anonymized. Participants will also be anonymized.

Participation is voluntary

Participation in the project is voluntary. If you choose to participate, you may withdraw your consent at any time without giving any reason. All information about you will then be deleted. It will not have any negative consequences for you if you do not want to participate or later choose to withdraw.

Your personal privacy – how we will store and use your personal data

I will only use the information about you for the purposes we have stated in this writing. We treat the information confidentially and in accordance with the privacy policy. In practice, this will mean that I will not provide your name or other personally identifying information in my study. And I will not let anyone know that you are a participant in this project.

- *Those who have access to this project are me as a student and my supervisors.*
- *Your name and contact information will be replaced with a code so you will not be recognized and other data will be stored on a secure server.*

- *Participants will not be recognized at publication. What is used by the interview will be anonymized.*

What will happen to your personal data at the end of the research project?

The study will be delivered in May 2021. Personal data and any recordings will be deleted at the end of the project.

Your rights

So long as you can be identified in the collected data, you have the right to:
access the personal data that is being processed about you
request that your personal data is deleted
request that incorrect personal data about you is corrected/rectified
receive a copy of your personal data (data portability), and
send a complaint to the Data Protection Officer or The Norwegian Data Protection Authority regarding the processing of your personal data

What gives us the right to process your personal data?

We will process your personal data based on your consent.
Based on an agreement with *Department of Interdisciplinary Cultural Studies, Faculty of Humanities at NTNU*, NSD – The Norwegian Centre for Research Data AS has assessed that the processing of personal data in this project is in accordance with data protection legislation.

Where can I find out more?

If you have questions about the project, or want to exercise your rights, contact:

Ingrid Kvist Holm, student at the Department of Interdisciplinary Cultural Studies, Faculty of Humanities at NTNU.

Phone: 41422423

Email: Ingridkholm@hotmail.com

Supervisor of the project:

Guro Korsnes Kristensen, Professor at the Department of Interdisciplinary Cultural Studies, Faculty of Humanities at NTNU.

Phone: 90728841

Email: guro.kristensen@ntnu.no

Vedlegg 3: Informasjonsskriv på norsk

Dette er et spørsmål til deg om å delta i en studie om hvordan utenlandsfødte foreldre opplever det å ha sine barn i en norsk barnehage. I dette skrivet gis det informasjon om målene for prosjektet og hva deltakelse vil innebære for deg hvis du ønsker å delta. Undersøkelsen skal resultere i en masteroppgave i likestilling og mangfold.

Formål

Formålet med studien er å undersøke hvordan det oppleves å være barnehageforelder i et land hvor man selv ikke er oppvokst, med et særlig fokus på hvordan kulturforskjeller virker inn på samarbeidet mellom barnehagen og foreldrene.

Jeg vil analysere innvandrerforeldrenes synspunkt når det kommer til erfaringer, likheter og forskjeller fra deres hjemland og eventuelle utfordringer når det kommer til møte med den norske barnehagen.

Hvem er ansvarlig for forskningsprosjektet?

Institutt for tverrfaglige kulturstudier, Det humanistiske fakultet, ved NTNU. Det er ingen forbindelse mellom studien og de barnehagene intervjuobjektene har sine barn i.

Hvorfor får du spørsmål om å delta?

Grunnen til at jeg henvender meg til deg er at jeg tror du faller inn under mine rekrutteringskriterier, som vil si å være født og oppdratt i et annet land enn Norge for så å ha egne barn i en norsk barnehage.

Hva innebærer det for deg å delta?

For deg som vil delta innebærer det at du setter av 30-40 minutter til et intervju. Intervjuet vil omhandle spørsmål som omhandler litt om din bakgrunn, dine erfaringer med den norske barnehagen, dine tanker rundt foreldresamarbeid, dine tanker rundt kultur og hvorvidt den er synlig i din barnehage. Intervjuet kan gjennomføres på norsk eller engelsk alt etter hva du foretrekker. Det er fint om jeg kan benytte lydopptaker under intervjuet.

Det er frivillig å delta

Det er frivillig å delta i prosjektet. Hvis du velger å delta, kan du når som helst trekke samtykke tilbake uten å oppgi noen grunn. Alle opplysninger om deg vil da bli slettet. Det vil ikke ha noen negative konsekvenser for deg hvis du ikke vil delta eller senere velger å trekke deg.

Ditt personvern – hvordan vi oppbevarer og bruker dine opplysninger

Jeg vil bare bruke opplysningene om deg til formålene vi har fortalt om i dette skrivet. Vi behandler opplysningene konfidensielt og i samsvar med personvernregelverket. I praksis vil dette bety at jeg ikke vil oppgi ditt navn eller andre personidentifiserende opplysninger i min masteroppgave, og jeg vil heller ikke la noen vite at du er deltaker i dette prosjektet.

- *De som vil ha tilgang til dette prosjektet er meg som student og mine veiledere.*
- *Ditt navn og kontaktopplysninger vil bli erstattet med en kode som lagres på egen navneliste adskilt fra øvrige data, og annet datamateriale vil lagres på en sikker server.*

- *Deltakerne vil ikke kunne gjenkjennes ved publisering. Det som brukes av intervjuet vil bli anonymisert.*

Hva skjer med opplysningene dine når vi avslutter forskningsprosjektet?

Masteroppgaven skal etter planen leveres 31 mai 2021. Alle personopplysninger og eventuelle opptak vil bli slettet ved prosjektslutt (31 mai 2021).

Dine rettigheter

Så lenge du kan identifiseres i datamaterialet, har du rett til:
innsyn i hvilke personopplysninger som er registrert om deg,
å få rettet personopplysninger om deg,
å få slettet personopplysninger om deg,
å utlevert en kopi av dine personopplysninger (dataportabilitet), og
å sende klage til personvernombudet eller Datatilsynet om behandlingen av dine personopplysninger.

Hva gir oss rett til å behandle personopplysninger om deg?

Vi behandler opplysninger om deg basert på ditt samtykke.

På oppdrag fra Institutt for tverrfaglige kulturstudier, Det humanistiske fakultet ved NTNU har NSD – Norsk senter for forskningsdata AS vurdert at behandlingen av personopplysninger i dette prosjektet er i samsvar med personvernregelverket.

Hvor kan jeg finne ut mer?

Hvis du har spørsmål til studien, eller ønsker å benytte deg av dine rettigheter, ta kontakt med:

Ingrid Kvist Holm, student ved Institutt for tverrfaglige kulturstudier, Det humanistiske fakultet ved NTNU.

Telefon: 41422423

E-mail: Ingridholm@hotmail.com

Veileder for prosjektet:

Guro Korsnes Kristensen, Professor ved Institutt for tverrfaglige kulturstudier, Det humanistiske fakultet ved NTNU.

Telefon: 90728841

E-mail: guro.kristensen@ntnu.no

